

PROMJENE U OPOREZIVANJU DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U RH U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2024. GODINE

Belavić, Jurica

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:651988>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ
POSLOVNO UPRAVLJANJE

Jurica Belavić

PROMJENE U OPOREZIVANJU DOHOTKA OD
NESAMOSTALNOG RADA U RH U RAZDOBLJU 2013. DO
2024. GODINE.

DIPLOMSKI RAD

Karlovac, 2024.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ POSLOVNO UPRAVLJANJE

Jurica Belavić

**PROMJENE U OPOREZIVANJU DOHOTKA OD
NESAMOSTALNOG RADA U RH U RAZDOBLJU 2013. DO
2024. GODINE.**

**CHANGES IN THE TAXATION OF INCOME FROM SELF-
EMPLOYMENT IN THE REPUBLIC OF CROATIA IN THE
PERIOD 2013 TO 2024.**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: dr.sc. Nikolina Smajla, prof. struč. stud.

Matični broj studenta: 0248070641

Kolegij: Financije i bankarstvo

Karlovac, rujan 2024.

ZAHVALA

Želim se zahvaliti profesorici i mentorici dr.sc. Nikolini Smajli, prof. struč. stud. na pomoći, izdvojenom vremenu i savjetima u pisanju diplomskog rada.

Isto tako zahvala svim profesorima na Veleučilištu u Karlovcu na prenesenom znanju i održanim ne samo životnih lekcija nego i stručnih. Najveća zahvala mojoj mami, mojoj baki i obitelji te mojim školskim kolegicama i kolegama koji su mi bili najveća potpora tijekom školovanja i koja su se veselila svim mojim uspjesima i bodrila me prilikom savladavanja svih prepreka koje su mi se našle na putu.

SAŽETAK

Porez na dohodak je vrsta poreza kojim se oporezuje dohodak fizičkih i pravnih osoba. Njime se oporezuje ukupni dohodak građana. Dohotkom od nesamostalne djelatnosti smatra se nepostojanje nikakvog poslovnog rizika za zaposlenika, zaposlenik ulaže u poslovni proces samo svoj rad (fizički ili umni), poslodavac u pravilu određuje vrstu, mjesto i vrijeme rada, zaposlenik je obvezan raditi s određenim učinkom ali ne i određenim uspjehom i unaprijed se utvrđuje visina plaće koja je u pravilu vezana za radno vrijeme.

U radu se nalazi analiza oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u razdoblju od 2013. do 2024. godine. Kao primjer obračuna je uzet grad Zagreb i uzeti su primjeri plaće radnika koji nema uzdržavanog člana obitelji i radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana. S obzirom na obilježja nesamostalnog rada može se zaključiti da su se porezne stope kroz godine mijenjale kao i osobni odbitci te su imali veliki utjecaj na promjenu neto plaće, posebno kada je uvedena nova službena valuta u RH od 1. siječnja 2023. godine, euro.

Ključne riječi: dohodak od nesamostalne-djelatnosti, porez na dohodak, porezne promjene, porezna reforma

SUMMARY

Income tax is a type of tax that taxes the income of private and legal persons. It taxes the total income of citizens. Income from non-independent activity is considered to be the absence of any business risk for the employee, the employee invests in the business process only his work (physical or mental), the employer usually determines the type, place and time of work, the employee is obliged to work with a certain effect but not with a certain success and the amount of salary is determined in advance, which is usually related to working hours.

The paper contains an analysis of income from self-employment in the period from 2013 to 2024. As an example of the calculation, the city of Zagreb was taken and examples were taken of the salary of a worker who does not have a dependent family member and a worker who supports one child and one dependent member. Considering the characteristics of self-employment, it can be concluded that tax rates have changed over the years, as have personal deductions, and had a major impact on the change in net salary, especially when the new official currency in the Republic of Croatia, the euro, was introduced on January 1, 2023.

Keywords: income from independent activity, income tax, tax changes, tax reform

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Struktura rada	1
2. POVIJESNI RAZVOJ POREZA, DEFINICIJA POREZA NJEGOVE KARAKTERISTIKE I NAČELA OPOREZIVANJA	2
2.1. Povijesni razvoj poreza	2
2.2. Definicija poreza	5
2.3. Karakteristike poreza	6
2.4. Načela oporezivanja	7
3. SUDIONICI POREZA NA DOHODAK	8
3.1. Izvori dohotka	8
3.2. Obilježja nesamostalnog rada	9
4. NESAMOSTALNI RAD (PLAĆE) U SOCIJALNOM SUSTAVU	10
4.1. Pravno uređenje plaća	10
4.2. Doprinosi iz plaća i na plaće	11
5. OPOREZIVANJE PRIMITAKA OD NESAMOSTALNOG RADA	12
5.1. Način obračuna poreza na dohodak i primjena osobnog odbitka	14
5.2. Osobni odbitci u proteklim poreznim razdobljima	15
5.3. Uvjeti za priznavanje osobnog odbitka za djecu i druge uzdržavane članove obitelji	18
5.4. Stope poreza i osnovice za obračun poreza na dohodak od nesamostalnog rada (plaća)	21
5.5. Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada (plaća) od 1. siječnja 2024. godine	26
6. IZVJEŠĆIVANJE POREZNE UPRAVE O OBRAČUNANIM DOPRINOSIMA TE POREZU NA DOHODAK	32
7. PRIMITCI U NARAVI	33
8. PRIMITCI KOJI SE NE SMATRAJU DOHOTKOM OD NESAMOSTALNOG RADA	43
8.1. Neoporezivi primitci koji se do samo određene svote mogu isplatiti radnicima	44
8.2. Neoporezivi primitci koje poslodavac može isplatiti do određene svote	44
8.3. Vjerodostojne isprave na temelju kojih se priznaju neoporezive naknade	46
8.4. Ostali primitci koji se mogu isplatiti fizičkim osobama koji se ne smatraju dohotkom od nesamostalnog rada	47
9. ISPLATA NEOPOREZIVIH PRIMITAKA DO I IZNAD NEOPOREZIVE SVOTE	48
10. USPOREDNI PREGLED OBRAČUNA PLAĆA U SLOVENIJI I U HRVATSKOJ	51
11. ZAKLJUČAK	60

POPIS LITERATURE	62
POPIS ILUSTRACIJA	63
POPIS SLIKA	63
POPIS TABLICA	63

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je ukazati na statusni i porezni položaj dohotka od nesamostalnog rada koji podliježe isključivo oporezivanju uređenom Zakonom o porezu na dohodak i njegovom provedbenom propisu Pravilniku o porezu na dohodak. Također će biti izvršena usporedba u oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada u RH i Republici Sloveniji u 2024. godini

Cilj rada je objasniti utjecaj promjena u oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada na primjeru promjena u oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada u RH u razdoblju 2013. do 2024. godine.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Podaci su korišteni iz stručne literature, zakona i internetskih stranica. Metode prikupljanja podataka koje su korištene u radu su metoda kompilacije, metoda sinteze i analize, deskriptivna metoda. Metode sinteze i analize su korištene u većini rada. Deskriptivna metoda je korištena za opisivanje činjenica.

1.3. Struktura rada

Rad je podijeljen u 11 cjelina. U prvoj se nalazi uvod. U drugoj se nalaze temeljna definicija poreza i njegove odrednice. Treća cjelina govori o sudionicima poreza na dohodak. Četvrta cjelina govori o nesamostalnom radu (plaćama) u socijalnom sustavu. Peta cjelina sastoji se od oporezivanja primitaka od nesamostalnog rada. Šesta cjelina sastoji se od izvješćivanja porezne uprave o obračunanim doprinosima te porezu na dohodak. Sedma cjelina govori o primitcima u naravi. Osma cjelina odnosi se na primitke koji se ne smatraju dohotkom od nesamostalnog rada. Deveta cjelina je isplata neoporezivih primitaka do i iznad neoporezive svote. Deseta cjelina je usporedba pregleda obračuna plaća u Sloveniji i u Hrvatskoj. Jedanaesta cjelina je zaključak kojeg prati popis literature te popis tablica i popis priloga.

2. POVIJESNI RAZVOJ POREZA, DEFINICIJA POREZA NJEGOVE KARAKTERISTIKE I NAČELA OPOREZIVANJA

2.1. Povijesni razvoj poreza

Porez, kao dio sustava javnih prihoda, bit će zadovoljen putem materijalnih davanja. Davanje poreza državi i gradu potječe još iz starog vijeka. U Grčkoj, davanja su se ubirala prilikom vjerskih obreda. U Rimu su davanja postala kad se pojavio novac. Oporezivanje punopravnog rimskog građanina bilo je vrlo slabo razvijeno¹

Prvi oblici poreza bili su uvedeni tamo gdje je vladar bio i vlasnik zemlje i teritorijalni gospodar². Poreznici su bili stanovnici gradova. Vladar je ubirao porez od stanovnika molbom. Bio je porez na promet, porez na potrošnju, carine, porez na imovinu.

Porez na dohodak ne postoji dugo, nego predstavlja jedan od novih oblika poreza. Nastao je u Engleskoj oko 1790.godine, a koristio se za financiranje rata protiv Napoleona.³ Oko 1850. godine opet se počeo koristiti za potrebe financiranja javnih rashoda jer su se znatno smanjili prihodi od carina zbog prelaska na slobodnu trgovinu.

Porez na dohodak u Engleskoj je potaknuo druge zemlje da ga uvedu u svoje vlastite porezne sustave.⁴ Na temelju Zakona iz 1920. godine Njemačka je počela ubirati porez na dohodak u cijeloj zemlji.

Već u to vrijeme su postojale razlike između poreza na dohodak u Njemačkoj i Engleskoj. U njemačkom poreznom sustavu se koristio sintetički porez na dohodak. U engleskom poreznom sustavu se koristio analitički porez na dohodak jer je bio podijeljen na pet poreza.

U Švicarskoj se porez na dohodak pojavljuje tijekom 19. stoljeća samo na razini nekoliko kantona.

¹ Jelčić, B.: Javne financije, RRIFFPlus, Zagreb, 2001., str. 31.

² Ibid., str. 31.

³ Jelčić, B., op. cit., str. 222.

⁴ Ibid., str. 223.

U SAD-u se porez na dohodak u uvodi za vrijeme građanskog rata u 19. stoljeću kao važniji način financiranja troškova tijekom rata. Poslije rata više se nije ubirao do 1913.godine kada ga je Kongres ponovo uveo.

U Austriji se porez na dohodak počeo koristiti krajem 19. st. Koristio se u Hrvatskoj, odnosno jedino u Dalmaciji.

Francuska je jedna od država u Europi koja je najkasnije uvela porez na dohodak, 1914. godine, i tada se on prvi put spominje kao način oporezivanja.

Takvu vrstu oporezivanja Japan je počeo koristiti 1887.godine.

U Republici Hrvatskoj oblik poreza na dohodak je relativno mlad. Krajem 1990. godine uveden je tzv. „ratni porez“ na neto plaće i druge osobne dohotke. posebnim općinskim porezom granična porezna stopa bila je viša od 90% za najviše dohotke. To je otvorilo veliko pitanje ozbiljnije pripreme za puno veću i sveobuhvatnu reformu fiskalnog sustava, koja se mogla naslutiti početkom 1992. godine. Početkom 1994. godine uveden je sintetički porez na dohodak u Hrvatskoj.⁵

Zakon o porezu na dohodak koji je uveden 1994. godine trajao je do kraja 2000. godine.

Osnovni osobni odbitak u 1995. i 1996. godini bio je 700 kuna mjesečno, u 1997. i 1998. godini 800 kuna mjesečno, a 1999. godine 1.000 kuna mjesečno.

Zakon o porezu na dohodak 2000. godine se revolucionirao na otkriće novog poreznog sistema Hrvatske.

Zakon o porezu na dohodak iz 2000. godine (NN 127/00 s izmjenama i dopunama NN 150/02) počeo se primjenjivati 1. siječnja 2001. godine. Cilj tih izmjena je bilo daljnje porezno rasterećenje dohotka te se naglašeni je ističe načelo pravednosti i jednakosti poreznog sustava. Od 1. siječnja 2003. godine maksimalna stopa poreza na dohodak iznosila je 45% + prirez porezu na dohodak.⁶

⁵ Financijski klub, dostupno na: <https://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/> (16.7.2024)

⁶ Ibid.

Tablica 1. Prikaz kretanja poreza na dohodak od 2000. do 2003. godine

GODINA				
	2000.	2001.	2002.	2003.
Prihodi od poreza na dohodak - u mil.	7.486	6.445	7.227	7.198
% udio u BDP-u	4,9	3,9	4,0	3,6
% udio u poreznim prihodima - bez socijalnih doprinosa	16,7	14,2	14,3	13,4
% udio u javnim prihodima	10,1	8,5	8,7	8,1
% udio u poreznim prihodima – sa socijalnim doprinosima	11,5	9,6	9,9	9,3

Izvor: Financijski klub, dostupno na: <https://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/> (16.7.2024)

Od 1. siječnja 2005. godine primjenjuje se novi, treći Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04). Bit Zakona nije znatnije mijenjana u odnosu prema rješenju iz 2001. godine, već je opet za cilj bio donijeti jednostavniji, pregledniji i razumljiviji propis.

Dana 1. listopada 2009. uvedena je obveza plaćanja posebnog poreza na dohodak od kapitala i na dohodak od osiguranja.

Od 1. srpnja 2010. uvedena je mogućnost poslodavcima da za svoje radnike, uz pristanak radnika, neoporezivo uplaćuju doprinose (premije) za dobrovoljno mirovinsko osiguranje. Poslodavci mogu za ove namjene neoporezivo uplatiti do 500 kn mjesečno po radniku odnosno do 6.000 kn godišnje (za 2010. do 3.000 kn po radniku). Dozvoljena je neoporeziva uplata za više proteklih mjeseci istog poreznog razdoblja.⁷

⁷ Ibid.

Porez na dohodak od 2011. do danas u Hrvatskoj kotira za jednu od najopterećenijih zemalja porezom na dohodak u Europi. Pogotovo je to slučaj kada je riječ o najvišoj stopi poreza na dohodak. U Hrvatskoj je ona 40% i iznad je prosječne najviše porezne stope u EU od 37,68%, a samo malo ispod prosječne najviše porezne stope zemalja OECD-a od 41,58%.⁸

2.2. Definicija poreza

Kada bismo željeli što kraće opisati poreze onda možemo reći da predstavljaju oblik prisilnog davanja koji nameće država, nije namjenski usmjeren i nema izravnu protučinidbu, te je također i najznačajniji instrument prikupljanja prihoda svake države.⁹ Porezi čine većinski dio u ukupnim prihodima države koji omogućuju i osiguravaju njezino normalno funkcioniranje, stoga se smatraju najznačajnijim prihodom države.

Tri su osnovna obilježja poreza, a to su:

1. Porezi služe za prikupljanje prihoda kojima se pokrivaju financijske potrebe javnog sektora
2. Porezi su prisilno opterećenje ekonomskih snaga fizičkih i pravnih osoba
3. Porezi su davanja nasuprot kojih ne stoji nikakva direktna protučinidba¹⁰

Porez na dohodak jedna od vrsta poreza kojim se oporezuje dohodak fizičkih i pravnih osoba. Njime se oporezuje ukupni dohodak građana.

⁸ Ibid.

⁹ Jurković, P.: Javne financije, Masmedia, Zagreb, 2002., str. 125.

¹⁰ Jelčić, B.: Porezi opći dio, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011., str. 29.

2.3. Karakteristike poreza

Osnovne karakteristike poreza su sljedeće:

a) Prisilnost poreza – radi razlika u društveno – političkom uređenju države tijekom povijesnog razvoja mijenjao se karakter prisilnosti poreza. Porezni obveznik je, usvajanjem zakona, na sebe preuzeo obvezu, te ju je dužan i izvršiti.¹¹

b) Derivatnost (izvedenost) poreza – država ima pravo sama regulirati materiju oporezivanja, odnosno ona ih ima pravo ubirati na osnovi svojeg financijskog (poreznog) suvereniteta¹²

c) Nepovratnost poreza – prihodi koji su prikupljeni od poreznih obveznika se ne vraća više poreznim obveznicima, već oni postaju vlasništvo države, te ih ona koristi za financiranje zadataka i mjera iz svoje nadležnosti.¹³

d) Odsutnost neposredne naknade – Plaćanjem poreza državi, porezni obveznici nemaju nikakvu izravnu korist, već je ona posredna i manifestira se u području kulture, obrazovanja, sporta, zdravstva i dr.¹⁴

e) Nedestiniranost poreza – namjera trošenja prihoda od poreza nije unaprijed utvrđena, odnosno ne može se unaprijed utvrditi određeni rashod kojeg će podmiriti pojedini prihod od poreza, jer oni podmiruju rashode općenito¹⁵

f) Porezi se ubiru u javnom interesu – sredstva ubrana oporezivanjem omogućuje zadovoljavanje brojnih javnih potreba. Stoga, oni ne služe kako bi se podmirile potrebe samo određenog broja ljudi, nego se troši u javnom interesu, za podmirenje javnih potreba.¹⁶

g) Porezi su novčani prihod države – u poreznim sustavima suvremenih država, porez se naplaćuje u novcu, no postoje i iznimke. Porez se ubire u naturi i to u slučaju elementarnih nepogoda, ratova, socijalnih potreba i sl.¹⁷

¹¹ Jelčić, B.: Javne financije, Informator, Zagreb, 2011., str. 178.

¹² Ibid., str. 178.

¹³ Ibid., str. 178.

¹⁴ Jelčić, B.: Javne financije, Informator, Zagreb, 1997.g., str. 178.

¹⁵ Ibid., str. 178.

¹⁶ Ibid., str. 178.

¹⁷ Ibid.

2.4. Načela oporezivanja

Adam Smith ističe u svom najpoznatijem djelu „Istraživanje o prirodi i uzrocima bogatstva naroda“ kako bi se porezna načela trebala graditi na:

1. Ravnomjernosti – svaki građanin dužan je pridonijeti potrebama države po mogućnostima razmjerno svojim dohocima koje uživa pod zaštitom države
2. Određenosti – porez koji je svaki pojedinac obvezan platiti treba biti određen, a ne proizvoljan (vrijeme i način plaćanja kao i iznos poreza moraju biti utvrđeni)
3. Ugodnosti – svaki se porez treba plaćati u najpogodnije vrijeme i na način da plaćanje poreza bude najugodnije poreznom obvezniku
4. Jeftinoći – razrez i naplata poreza ne smiju biti skupi, odnosno načelo zahtijeva što niže troškove ubiranja poreza kako bi teret poreznih obveznika bio podnošljiv, a prihodi državne blagajne što veći.

3. SUDIONICI POREZA NA DOHODAK

Porezni obveznik poreza na dohodak je fizička osoba koja ostvaruje primitak od kojega se utvrđuje dohodak oporezivanja. Porezni obveznik je i nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka što ga je ostavitelj ostvario do svoje smrti. Nasljednik također preuzima porezne obveze na dohodak koje je naslijedio. Plaćanje poreza na dohodak tijekom godine se smatra predujmom poreza na dohodak, a konačnu poreznu obvezu utvrđuje nadležna Porezna uprava prema prebivalištu odnosno uobičajenom boravištu poreznog obveznika koji je porezni rezident u Republici Hrvatskoj.¹⁸

Fizička osoba (stranac) koji ostvari dohodak u Republici Hrvatskoj i plati porez na dohodak po hrvatskim propisima je nerezident.¹⁹

3.1. Izvori dohotka

Način oporezivanja uređen je prema izvoru primitka odnosno dohotka a izvori dohotka su slijedeći:

- nesamostalni rad
- samostalna djelatnost
- imovina i imovinska prava
- uloženi kapital u djelatnost
- ostale povremene samostalne djelatnosti temeljene na npr. ugovoru o djelu, autorskom ugovoru i sl.

Kroz obračun i isplatu plaća radnici ostvaruju socijalna prava u području mirovinskog i zdravstvenog osiguranja (pravo na mirovinu, na zdravstvenu zaštitu i slična prava). Financira se iz doprinosa. Doprinosi su sastavni dio plaće te se ne može promatrati odvojeno od propisa s

¹⁸ Zakon o porezu na dohodak članak 2. (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

¹⁹ Zakon o porezu na dohodak članak 4. (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

područja socijalnog osiguranja koje uređuju Zakon o mirovinskom osiguranju, Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju te Zakon o doprinosima koji uređuje stope doprinosa i način njihova obračuna.

3.2. Obilježja nesamostalnog rada

Kako je prethodno navedeno, oporezivanje dohotka određuje se prema izvoru dohotka koji ima određeno obilježje. S obzirom na to da je predmet ovoga rada dohodak od nesamostalnog rada navodimo obilježja nesamostalnog rada:

Obilježja nesamostalnog rada su²⁰:

- nepostojanje nikakvog poslovnog rizika za zaposlenika
- zaposlenik ulaže u poslovni proces samo svoj rad (fizički ili umni)
- poslodavac u pravilu određuje vrstu, mjesto i vrijeme rada
- zaposlenik je obvezan raditi s određenim učinkom ali ne i određenim uspjehom
- unaprijed se utvrđuje visina plaće koja je u pravilu vezana za radno vrijeme
- dogovara se trajanje rada zaposlenika na određeno ili neodređeno vrijeme
- poslodavac preuzima na svoj teret izdatke koji zaposleniku nastaju u radu ili obavljanju poslova (dnevnice, putni troškovi, terenski dodatak, naknada za odvojeni život i slično)
- poslodavac stavlja na raspolaganje sredstva rada (radni prostor, opremu, pomoćne prostorije, odjeću i obuću i slično)
- poslodavac isplaćuje naknadu plaće i za vrijeme kad ne radi zbog bolovanja, godišnjeg odmora, slobodnih dana i slično.

²⁰ Turković-Jarža Lucija: Oporezivanje plaća i povremenih dohotka, izdavač, Zagreb, 1999., str.11

4. NESAMOSTALNI RAD (PLAĆE) U SOCIJALNOM SUSTAVU

4.1. Pravno uređenje plaća

S obzirom na obilježja nesamostalnog rada za zaključiti je da između poslodavca i radnika treba postojati ugovor o radu čiji je oblik i sadržaj propisan Zakonom o radu.

Osim osnovnih podataka toga ugovora (osobni podatci o strankama ugovora, o trajanju radnog vremena, i ostalih podataka koji uređuju radni odnos) bitan dio ugovora o radu je iznos ugovorene plaće. Plaća se ugovara u bruto iznosu što znači da su u ugovorenoj plaći uključeni doprinosi, porez na dohodak i neto plaća.

Pri tome treba imati na umu temeljno načelo utvrđivanja dohotka.

Dohodak je u pravilu razlika između primitaka ostvarenih iz svih prethodno spomenutih izvora smanjen za izdatke koji nastaju pri ostvarivanju tih primitaka.

Kada je riječ o bruto plaći kao primitku od nesamostalnog rada u kojem su sadržani i doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, dohodak je razlika između bruto plaće i doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. To znači da su doprinosi za mirovinsko osiguranje trošak radnika koji smanjuje bruto plaću da bi se utvrdio dohodak od nesamostalnog rada koji podliježe plaćanju poreza na dohodak.

4.2. Doprinosi iz plaća i na plaće

Pema Zakonu o doprinosima (NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18, 33/23, 114/23) doprinosi za mirovinsko osiguranje su trošak radnika jer smanjuju primitak radnika odnosno njihovim smanjenjem se utvrđuje oporezivi dio plaće dohotka, obveznik obračuna doprinosa je poslodavac koji prilikom obračuna plaće obustavlja ih iz bruto plaće i uplaćuje ih u korist radnika.

Doprinosi za mirovinsko osiguranje sastoje se od: doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) koji iznosi 15%, doprinosa na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup) koji iznosi 5% i doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (III. stup). Treći mirovinski stup predstavlja individualnu kapitaliziranu štednju, što pruža mogućnost osigurancima da sami preuzmu odgovornost za vlastita mirovinska primanja i osiguraju bolji standard u starosti. Osim što je dobrovoljan, treći stup nosi i veću razinu fleksibilnosti od prva dva stupa, koja se ponajviše očituje u činjenici da osiguranik sam bira učestalost, kao i visinu uplata u fond. U trećem mirovinskom stupu postoje dvije vrste mirovinskih fondova – otvoreni i zatvoreni.

Otvoreni fond predstavlja dobrovoljne mirovinske fondove koji su namijenjeni štednji svih građana s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Član dobrovoljnog mirovinskog fonda može biti tko god želi, nema ograničenja vezanih uz dob ili zaposlenje, a trajanje članstva nije vremenski ograničeno. Član bira visinu, trajanje i dinamiku uplata u fond.

Zatvoreni fond je samo za one zaposlenike koji štede kod poslodavca koji je osnivač fonda, odnosno za članove udruge koja je osnovala fond radi štednje svojih članova. I u otvorenim i u zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima država uplatom iz proračuna potiče mirovinsku štednju, a članovi zatvorenih fondova imaju pravo i na dodatne poticaje koje uplaćuje poslodavac ili udruga koja je pokrovitelj fonda

Radnici u radnom odnosu ostvaruju i zdravstvenu zaštitu. Poslodavac uz bruto plaću i mirovinske doprinose mora obračunati i doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od 16,5%. Taj doprinos nije sastavni dio plaće već se smatra doprinosom na plaću i to je isključivo obveza poslodavca.

5. OPOREZIVANJE PRIMITAKA OD NESAMOSTALNOG RADA

U skladu s odredbama Zakona o porezu na dohodak prema članku 21 (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23) primicima po osnovi nesamostalnog rada (plaćom) smatraju se svi primici koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku po osnovi radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos, a to su²¹:

- plaća koju poslodavac isplaćuje radnicima u svezi sa sadašnjim radom, prijašnjim radom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa bez obzira na sadašnji status te osobe – umirovljenik ili neki drugi status, i to ako se radi o plaći za rad koji je obavljen za vrijeme radnog odnosa i možebitne druge isplate na koje je radnik imao pravo u vrijeme toga radnog odnosa neovisno kada je u toj godini prestao radni odnos, odnosno raskinut ugovor o radu ili budućim radom po osnovi sadašnjeg radnog odnosa
- primici po osnovi naknada, potpora, nagrada i drugog, koje poslodavac isplaćuje ili daje radnicima iznad propisanih iznosa
- plaća koju radniku umjesto poslodavca isplati druga osoba
- premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje radnike po osnovi životnog osiguranja, osiguranja njihove imovine, privatnoga zdravstvenog osiguranja, dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja iznad propisanog iznosa i dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja iznad propisanog iznosa
- primici (plaća) fizičkih osoba izaslanih na rad u Republiku Hrvatsku po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva za rad u tim društvima
- primici (plaća) članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama

Primicima po osnovi nesamostalnog rada smatraju se i:

- mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje

²¹Zakon o porezu na dohodak članak 21 ((NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

- mirovine koje isplaćuju osiguravatelji na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dokup dijela mirovine svojim radnicima u vrijeme njihovog umirovljenja, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja

- mirovine koje se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima koji su plaćali porez na dobit i drugim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatak ili rashod

Jednako tako primitkom s osnove nesamostalnog rada smatraju se i:

- primitci za prekovremeni rad, noćni rad, rad nedjeljom, za dežurstvo, pripravnost i sl.;
- naknada za bolovanje za prva 42 dana spriječenosti za rad, ili 7 dana spriječenosti za rad ako je riječ o invalidu rada, ili cijelo vrijeme spriječenosti ako je riječ o bolovanju zbog ozljede na radu ili profesionalnog oboljenja.
- potpore, naknade i nagrade koje se isplaćuju u većoj svoti od neoporezivih
- primitci u naravi (dobrima ili uslugama)
- premije životnog osiguranja ako je ugovaratelj poslodavac a korisnik zaposlenik i sva druga davanja koja ostvaruje zaposlenik temeljem svog nesamostalnog rada kod poslodavca.
- premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznad svote od 67,00 eura mjesečno odnosno 804 eura godišnje.²²

²² Pravilnik o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23)

5.1. Način obračuna poreza na dohodak i primjena osobnog odbitka

Porez na dohodak je sastavni dio bruto plaće. Visina osobnog odbitka određuje se prema obiteljskom statusu radnika. To znači da radnik ima veći osobni odbitak ako uzdržava djecu i ostale članove obitelji, a time plaća manje poreza odnosno isplaćuje mu se veća neto plaća te mu se na taj način poboljšava obiteljski standard. Primjerice, dva radnika rade na jednakim poslovima i prema ugovorima o radu imaju jednake bruto plaće ali jedan je samac a drugi uzdržava dvoje djece. Ovaj radnik koji uzdržava dvoje djece ima veću neto plaću od ovoga radnika koji je samac. To je razlog zašto se plaća ugovara u bruto svoti.

Uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očuci koje punoljetno pastorače uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu.

Porezni obveznik može imati povećani osobni odbitak s osnove utvrđenog invaliditeta njega samoga i uzdržavanog djeteta ili člana njegove uže obitelji .

U odredbi Zakona o porezu na dohodak određeno je da se osobom s invaliditetom smatra fizička osoba - porezni obveznik i/ili uzdržavani član njegove uže obitelji i uzdržavana djeca kojima je rješenjem donesenim prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju te prema drugim posebnim propisima utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje.

5.2. Osobni odbitci u proteklim poreznim razdobljima

Osnovna svota osobnog odbitka je podložna promjenama. Osobni odbitak je uređen Zakonom o porezu na dohodak kojega donosi Sabor Republike Hrvatske sagledavajući standard građana, inflaciju porast troškova potrošnje.

Osobni odbitci su u godinama od 2013. do 2022. godine kada se plaća isplaćivala u kunama iznosili:²³

- 2013. i 2014. - 2.200,00 kn

- 2015. i 2016. - 2.600,00 kn

- 2017., 2018. i 2019. - 3.800,00 kn

- 2020., 2021. i 2022. - 4.000,00 kn

Navedeni osnovni osobni odbitci povećavali su se po propisanim koeficijentima prema broju djece drugih uzdržavanih članova uže obitelji radnika.

Od 1. siječnja 2023. godine domaća valuta je euro te se i plaće i osobni odbitci utvrđuju u eurima. Osobni odbitak u 2023. primjenjivao se u svoti 539,90 eura.

Za sve isplate plaća u 2024. godini primjenjuje se osnovni osobni odbitak u svoti od 560,00 eura.

Dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenata i osnovnog osobnog odbitka kako je pokazano u tablici 1. U tablici su prikazani osobni odbitci koji se primjenjuju temeljem najnovijih izmjena Zakona o porezu na dohodak koji se primjenjuju na sve isplate u 2024. godini, porezne stope, uključujući i plaću za prosinac 2023. godine. Način oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada uključuje osobni odbitak kada je riječ o plaćama. Uvijek se primjenjuju

²³ Plaće – osnovice, stope poreza i prireza, doprinosi, uplatni računi i provedba ovrhe, RRIF, dostupno na: <https://www.rrif.hr/> (16.7.2024)

odredbe koje su na snazi u trenutku isplate, bez obzira na to u kojem vremenskom razdoblju je primitak ostvaren.²⁴

Tablica 2. Osobni odbitci za djecu i druge uzdržavane članove obitelji od 1. siječnja 2024. godine

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eurima i centima)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji	0,5	280,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,5	280,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	0,7	392,00
4.	Treće uzdržavano dijete	1,0	560,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,4	784,00
6.	Peto uzdržavano dijete	1,9	1.064,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	2,5	1.400,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	3,2	1.792,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,0	2.240,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	4,9	2.744,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,3	168,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100 % i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,0	560,00

Izvor: samostalna izrada autora na temelju zakona o dohotku članak 14 (NN 115/16 .106/18.121/19.151/22.114/23)

²⁴ Ibid

U nastavku su navedeni primjeri utvrđivanja osobnog odbitka za radnike različitih obiteljskih statusa.

Primjer 1.

Radnik uzdržava suprugu i jedno dijete.

$$\text{Faktor osobnog odbitka} = 1 + 0,5 + 0,5 = 2$$

$$\text{Osobni odbitak} = 560,00 \times 2 = 1.120,00 \text{ (} 560,00 + 280,00 + 280,00 \text{)}$$

Primjer 2.

Radnik uzdržava dvoje djece.

$$\text{Faktor osobnog odbitka} = 1 + 0,5 + 0,7 = 2,2$$

$$\text{Svota osobnog odbitka} = 560,00 \times 2,2 = 1.232,00 \text{ (} 560,00 + 280,00 + 392,00 \text{)}$$

Primjer 3.

Radnik ima rješenje o utvrđenoj invalidnosti manje od 100% i uzdržava jedno dijete

$$\text{Faktor osobnog odbitka} = 1 + 0,3 + 0,5 = 1,8$$

$$\text{Svota osobnog odbitka} = 560,00 \times 1,8 = 1.008 \text{ (} 560,00 + 168,00 + 280 \text{)}$$

Primjer 4.

Radnik uzdržava dvoje djece od kojih drugo dijete ima rješenje o invaliditetu 100%

$$\text{Faktor osobnog odbitka} = 1 + 0,5 + 1 + 1 = 3,5$$

$$\text{Svota osobnog odbitka} = 560,00 \times 3,5 = 1.960,00 \text{ (} 560,00 + 280,00 + 560,00 + 560,00 \text{)}$$

Iz primjera je vidljivo da radnik koji uzdržava suprugu i jedno dijete njegov osobni odbitak iznosi 1.120,00 eura što je više nego kod radnika koji ima rješenje o utvrđenoj invalidnosti manje od 100% i uzdržava jedno dijete kod kojeg iznosi 1.008,00 eura. Također je vidljivo iz primjera kako radnik koji uzdržava dvoje djece ima drugi najveći osobni odbitak od svih radnika u iznosu 1.232,00 eura, dok radnik koji uzdržava dvoje djece od kojih drugo dijete ima rješenje o invaliditetu 100% ima najveći iznos osobnog odbitka u iznosu 1.960,00 eura.

5.3. Uvjeti za priznavanje osobnog odbitka za djecu i druge uzdržavane članove obitelji

Poreznom se obvezniku može priznavati osobni odbitak samo za djecu i/ili članove obitelji samo one koji ne ostvaruju nikakve primitke ili ostvaruju primitke najviše do 3.360,00 eura godišnje.

Iznimno se u tu svotu ne računavaju:

- primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora
- doplatak za djecu
- novčane potpore utvrđene u iznosu koji je zakonom kojim se uređuju roditeljske i roditeljske potpore propisan kao iznos ispod kojeg se ne može isplatiti novčana potpora - potpore za novorođenče, odnosno primitak za opremu novorođenog djeteta
- obiteljske mirovine djece nakon smrti roditelja
- primici koji po svojoj prirodi predstavljaju samo uzdržavanje od roditelja ili članova uže obitelji
- darovanja od pravnih i fizičkih osoba za zdravstvene potrebe do visine stvarno nastalih izdataka za tu namjenu, prema članku 8. stavku 1. točki 4. Zakona o porezu na dohodak
- naknada troškova prijevoza na posao i s posla mjesnim i međumjesnim javnim prijevozom i naknada troškova službenog putovanja do propisanih iznosa na koje se sukladno odredbama Zakona ne plaća porez na dohodak
- odštete od osiguranja isplaćene zbog teške ozljede i priznate invalidnosti
- stipendije, nagrade za izvrsnost učenika i studenata isplaćene iz proračuna i bespovratna sredstva koja se isplaćuju iz proračuna, fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova i programa uređenih posebnim propisima i međunarodnim sporazumima, u svrhu obrazovanja i stručnog usavršavanja
- potpore djetetu za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja, koje poslodavac isplaćuje djetetu umrlog radnika ili djetetu bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, uz uvjet da bivši radnik ne ostvaruje primitke

- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja

U slučaju promjena tijekom mjeseca u kojem se koristi osobni odbitak isti se zaokružuje u korist poreznog obveznika na pune mjesece.

Ako više osoba uzdržava člana ili članove, osobni odbitak za te osobe ravnomjerno se raspoređuje na sve koji te članove uzdržavaju, osim ako se sporazume drukčije.

Ako roditelj odnosno uzdržavatelj koristi cijelu godinu osobni odbitak za dijete ili uzdržavanog člana uže obitelji a netko od njih ostvari u tijeku godine primitak koji premašuje 3.360,00 eura, Porezna će uprava u posebnom postupku utvrditi da porezni obveznik nije imao pravo na korištenje godišnjeg osobnog odbitka za to dijete odnosno uzdržavanog člana uže obitelji te će donijeti tom poreznom obvezniku rješenje da vrati svotu poreza koja je bila smanjena zbog korištenja osobnog odbitka na koji nije imao pravo.

Poslodavac zapošljava tri radnika koji su ugovorili jednake bruto plaće u iznosu od 1.500,00 eura. Jedina razlika među njima je što je prvi radnik samac, drugi radnik uzdržava jedno dijete, a treći radnik uzdržava troje djece. U tablici 3. prikazan je utjecaj osobnog odbitka na neto plaću radnika.

Tablica 3. prikaz utjecaja osobnog odbitka na neto plaću radnika

Red. br.	OPIS	RADNIK A	RADNIK B	RADNIK C
1.	Bruto plaća	1.500,00	1.500,00	1.500,00
2.	Doprinosi za mirovinsko osiguranje 20% <i>15% I. st.</i> <i>5% II. st</i>	225,00	225,00	225,00
3.	DOHODAK (RED. BR. 1-2)	1.275,00	1.275,00	1.275,00
4.	Osobni odbitak	560,00	840,00	1.232,00
5.	Porezna osnovica (red. br. 3-4)	715,00	435,00	43,00
6.	Porez na dohodak (npr. 20%)	143,00	87,00	8,6
7.	Neto plaća (red. br. 3-6)	1.132,00	1.188,00	1.266,40
8.	Dopr. za obv. zdr. osiguranje (Red. br. 1 x 16,5%)	247,50	247,50	247,50
9.	Ukupni trošak plaće (Red. br. 1 + 8)	1.747,50	1.747,50	1747,50

Izvor: samostalna izrada autora na temelju zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

Iz primjera je vidljivo da pripadajući osobni odbitak ne utječe na trošak plaće poslodavca već na trošak samoga radnika koji zbog više uzdržavanih članova ima veći dio neoporezive plaće odnosno plaća manje poreza te stoga dobiva i veću neto plaću. Trošak plaće poslodavca je jednak bez obzira na pripadajući osobni odbitak radnika. To znači da porez na dohodak ima osobno obilježje.

5.4. Stope poreza i osnovice za obračun poreza na dohodak od nesamostalnog rada (plaća)

U razdoblju prije 1. siječnja 2024. porez na dohodak se sastojao od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Stope poreza na dohodak određuje Sabor Republike Hrvatske, a stope prireza su određivale jedinice lokalne (regionalne) jedinice uprave i samouprave. Za obračun poreza na dohodak primjenjivale su se dvije stope – niža i visa stopa prema određenim granicama u poreznoj osnovici.

Porezna osnovica = bruto plaća – doprinosi za mirovinsko osiguranje – pripadajući osobni odbitak

U tablici 4. prikazane su stope i osnovice na koje se obračunavao porez na dohodak od 2013. do 2023. godine .

Tablica 4. stope i osnovice na koje se obračunavao porez na dohodak od 2013. do 2023. godine

Godina	Porezne stope						
	12%	20%	24%	25%	30%	36%	40%
2013. i 2014.	do 291,99€			od 291,99 € do 1.167,97 €			iznad 1.167,97 €
2015. i 2016.	do 291,99 €			od 291,99 € do 1.751,94 €			iznad 1.751,94 €
2017.i 2018.	-	-	do 2.322,65	-	-	Iznad 2.322,65 €	-
2019.i 2020.	-	-	do 3.981,68 €	-	-	Iznad 3.981,69 €	-
2021.i 2022.	-	do 3.981,69 €	-	-	iznad 3.981,69	-	-
2023. uvođenje eura		do 3.981,69 €	-	-	iznad 3.981,69 €	-	-

Izvor: Računovodstvo, porezi i financije <https://www.rrif.hr/clanakfull-21553/> (16.7.2024)

Iz prethodno pokazanog pregleda osobnih odbitaka i kretanja poreznih stopa i mjesečnih osnovica raspodjele poreznih osnovica na koje se primjenjuju niže i više stope zaključujemo da se uočava trend smanjenja obveze poreza na dohodak i da se veće porezno opterećenje uočava kod većih plaća. Kako je vidljivo više porezne stope primjenjivale su se na poreznu osnovicu iznad 1.167,96 eura, 1.751,94 eura, 2.322,65 eura te 3981,68 eura. Prema tome, u oporezivanju dohotka uočava se pravednost što znači da porezni obveznici koji imaju veće plaće plaćaju više poreza jer im za životne potrebe još uvijek ostaje više u odnosu na porezne obveznike koji imaju plaće do visine osnovice na koje se primjenjuju više porezne stope.

U tablicama ispod bit će prikazana usporedba obračuna plaće radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. te usporedba obračuna plaće radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu. Radi usporedbe je uzeta valuta euro koja je službena valuta u RH od 1. siječnja 2024. godine.

U Tablici 5. prikazana je usporedba obračuna plaće radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu.

Tablica 5. usporedba obračuna plaće radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu, u eurima

	2013.	2015.	2022.	2024.
1. Bruto I	929,06	929,06	929,06	929,06
2. Doprinosi iz plaće (20%)	212,36	212,36	212,36	247,33
3. Dohodak (1.- 2.)	716,70	716,70	716,70	681,78
4. Osobni odbitak	291,99	345,08	530,89	560,00
5. Porezna osnovica (3. – 4.)	424,71	371,62	185,91	121,78
6. Porez na dohodak	106,18	92,91	46,45	105,40
7. Prirez (18%)	19,11	16,72	8,37	-
8. Porez + prirez (6. + 7.)	125,29	109,63	54,82	105,40
9. Neto plaća (3. – 8.)	591,41	607,07	661,88	576,38
10. Doprinosi na plaću	161,39	182,63	175,19	206,89
11. Bruto II (1. + 10.)	1.090,45	1.111,69	1.104,25	1.135,95

Izvor: Izrada autora na temelju propisa od 2013., 2015., 2022. i 2024. godine

Kako bi izračunali neto plaću zaposlenika moramo od Bruto I. oduzeti doprinose iz plaće, prvi stup 15% i drugi stup 5%. Oduzimanjem doprinosa iz plaće dobiva se dohodak od kojeg se oduzima osobni odbitak kako bi se dobila porezna osnovica. Iz tablice 4. može se vidjeti kako se osobni odbitak mijenjao tijekom godina te je povećanjem utjecao na smanjenje porezne osnovice.

Tako 2013. godine osobni odbitak iznosi 291,99 eura, a porezna osnovica je iznosi 424,71 eura, 2015. godine osobni odbitak iznosi 345,08 eura i porezna osnovica je smanjena na 371,62 eura.

Sljedeće bitne promjene su porezne stope koje su u ovom slučaju svake godine iznosile 25%, ali se tijekom godina zbog smanjenja porezne osnovice smanjio i porez na dohodak. Tako 2013.

godine porez na dohodak iznosi 106,18 eura, a 2015. godine iznosi 92,91 eura. Kada se zbroji porez na dohodak i prirez dobije se iznos koji je porezna obveza svakog zaposlenika. Neto plaća dobije se tako što se od dohotka oduzme izračunati porez i prirez.

U tablici ispod bit će prikazana usporedba obračuna plaće radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu.

Tablica 6. usporedba obračuna plaće radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu, u eurima

	2013.	2015.	2022.	2024.
1. Bruto I	929,06	929,06	929,06	929,06
2. Doprinosi iz plaće (20%)	212,36	212,36	212,36	247,33
3. Dohodak (1.- 2.)	716,70	716,70	716,70	687,78
4. Osobni odbitak	291,99	345,08	530,89	560,00
5. Porezna osnovica (3. – 4.)	424,71	371,62	185,81	127,78
6. Poreza na dohodak	106,18	92,91	46,45	158,09
7. Prirez (18%)	19,11	16,72	8,37	-
8. Porez + prirez (6. + 7.)	87,07	109,63	54,82	158,09
9. Neto plaća (3. – 8.)	629,63	607,07	661,88	529,69
10. Doprinosi na plaću	161,39	182,36	175,19	206,89
11. Bruto II (1. + 10.)	1.090,45	1.111,42	1.104,25	1.135,95

Izvor: Izrada autora na temelju propisa od 2013., 2015., 2022. i 2024. godine

Razlika između obračuna plaće radnika koji nema uzdržanih članova obitelji i obračuna plaće radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana je u tome što radnik koji nema uzdržanih članova obitelji ima veću neto plaću od radnika uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana. U 2024. godini oba radnika zaradila su 1.135,95 eura, dok su prijašnjih zarađivali manje. Oba radnika ne plaćaju prirez koji je ukinut 1. siječnja 2024. godine.

Prirez je službeno ukinut s prvim danom 2024. godine. Gradovi i općine su do prosinca 2023. godine mogli odlučiti o novim stopama poreza na dohodak kako bi nadomjestile prihode bez kojih ostaju zbog ukidanja prireza i to tako da niža stopa poreza na dohodak (20 posto) bude u rasponu od 15 do 23,6 posto, a viša stopa (30 posto) bude u rasponu od 25 do 35,4 posto. Niža stopa se plaća na poreznu osnovicu do 50.400 eura, a na iznose više od tog plaća se viša stopa.

5.5. Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada (plaća) od 1. siječnja 2024. godine

Od 1. siječnja 2024. godine bitno se mijenja obračun poreza na dohodak ostvaren po svim osnovama, a posebno u obračunu poreza na dohodak od nesamostalnog rada.

1. Ukida se prirez koji je obračunavan na dohotke ostvarene po svima osnovama.
2. Stope poreza na dohodak određuju predstavnička tijela lokalne samouprave odlukama. Više i niže porezne stope su zadane u određenim granicama prema gradovima i općinama, u ovisnosti o broju stanovnika.²⁵

Općine mogu odlukom utvrditi :

- nižu stopu u rasponu od 15% do 22%
- višu stopu od 25% do 33%

Gradovi s manje od 30.000,00 stanovnika mogu utvrditi:

- nižu stopu od 22% do 22,40 %
- višu stopu od 25% do 33,60%

Gradovi s više od 30.000,00 stanovnika

- nižu stopu od 15% do 23%
- višu stopu od 25% do 34,50%

Grad Zagreb

- nižu stopu 15% do 23,60
- višu stopu od 25% do 35,40%.

Predstavnička tijela su objavila svoje odluke o utvrđenim nižim i višim stopama u Narodnim novinama koje se mogu naći na stranicama Porezne uprave. Objavljene stope se primjenjuju od 1. siječnja 2024. godine.

²⁵ Ministarstvo financija, Porezna uprava, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/porezna_konkurentnost_bi/Stranice/Stope-porez-na-dohodak.aspx (16.7.2024)

Osim ukidanja prireza i propisanih poreznih stopa posebno određenih za pojedine gradove i općine, zbog povećanja neto plaća koje u bruto svoti iznose do 1.300,00 eura smanjuje se obveza plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) tako da se osnovica za plaćanje toga doprinosa po stopi od 15% odnosno bruto plaća smanjuje na slijedeći način:

- ako je bruto plaća manja od 700,00 eura osnovica za doprinos za I. stup smanjuje se za 300,00 eura.

- ako je bruto plaća veća od 700,00 eura a manja od 1.300,00 eura onda se smanjene doprinosa računa ovako kako je pokazano u primjeru koji slijedi.

U tablici 7. prikazana je shema obračuna poreza na dohodak od nesamostalnog rada od 1.1.2024.

Tablica 7. shema obračuna poreza na dohodak od nesamostalnog rada od 1.1.2024

1	BRUTO PLAĆA	do 700,00 eur	Veća od 700,00 a manja od 1.300,00 eur	veća od 1.300,00 eur
2.	Svota smanjenja osnovice	300,00	1.300,00 – plaća) x 0,5	0,00
3.	Osnovica za doprinos za I. st	red. br. 1-2	red. br. 1-2	red. br. 1.
4.	Svota doprinosa za I. st.	red. br. 3 x 15%	red. br. 3 x 15%	red. br. 1x 15%
5.	Osnovica za doprinose za II. st.	red. br. 1.	red. br. 1	red. br. 1
6.	Svota doprinosa za II. st.	red. br. x 5%	red. br. 1. x 5%	red. br. 1x 5%
7.	Ukupna svota doprinosa za mirovinsko osiguranje	red. br.4+6	red br. 4+6	red. br. – 4+6
8.	DOHODAK	red. br.1-7	red. br. 1-7	red. br. 1-7
9.	Osobni odbitak	560,00 x k	560,00 x k	560,00 x k
10.	Porezna osnovica	red. br. 8-9	red. .br. 8-9	red. vr 8 - 9
11.	Porez na dohodak:	do 4.200,00 x NS iznad 4.200,00 x VS	do 4.200,00 x NS iznad 4.200,00 x VS	do 4.200,00 x NS iznad 4.200,00 x VS
12	Neto plaća	red. br 8-11.	red. br 8-11.	red. br 8-11.
13.	Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje	red. br. 1 x 16,5%	red. br. 1 x 16,5%	red. br. 1 x 16,5%
14.	UKUPNI TROŠAK PLAĆE	red. br. 1+13.	red. br. 1+13.	red. br. 1+13.

Izvor: samostalna izrada autora

Napomena:

k = koeficijent povećanja osobnog odbitka s osnove uzdržavane djece i drugih uzdržavanih članova uže obitelji

NS = niža porezna stopa

VS= viša porezna stopa

Primitci koje fizičke osobe ostvaruju nesamostalnim radom, osobito plaće, utječu na životni standard radnika. Njihovo oporezivanje se često mijenja u svrhu smanjenja poreza i povećanja neto plaća i to povećanjem osobnih odbitaka te povećanjem dijela plaće koji se oporezuje po nižoj poreznoj stopi. To znači da porezu na dohodak po višoj poreznoj stopi podliježu veće plaće. Ako su plaće uredno isplaćivanje svaki mjesec, uz priznavanje pripadajućeg osobnog odbitka i propisanih poreznih stopa tada Porezna uprava ne izdaje rješenje o konačnoj poreznoj obvezi. U slučaju da primjerice nisu priznavani svi pripadajući osobni odbitci ili je roditelj koristio osobni odbitak za djecu ili uzdržavane članove obitelji na koje nije imao pravo, porezna uprava izdaje rješenje za uplatu poreza kojega je manje uplatio zbog korištenja uvećanog osobnog odbitka na koji nije imao pravo. Nasuprot tome, ako osobni odbitci na koje je porezni obveznik imao pravo prema evidenciji u poreznoj kartici Porezna će uprava izdati rješenje o povratu poreza.

U slijedećoj tablici 8. Prikazuju se primjeri obračuna plaća i utjecaj promjene načina oporezivanja na povećanje neto plaća manjih od 1.300,00 eura u odnosu na prethodne godine.

Tablica 8. Utjecaj promjene načina oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada na neto plaće (Grad Karlovac niža stopa 20%, viša stopa 33%), u eurima

Red. br.	PLAĆA (bruto)	850,00		1.000,00		1.250,00		1.300,00		7.000,00	
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
1.	Umanjenje osn. za I. st. MO	0,00	225,00	0,00	150,00	0,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Osnovica za dopr. Za MO I. st. (plaća – red. br. 1)	850,00	625,00	1.000,00	850,00	1.250,00	1.200,00	1.300,00	1.300,00	7.000,00	7.000,00
3.	Osnovica za dopr. za II. st MO	850,00	850,00	1.000,00	1.000,00	1.250,00	1.250,00	1.300,00	1.300,00	7.000,00	7.000,00
4.	Dopr. za MO	170,00	136,25	200,00	177,50	250,00	242,50	260,00	260,00	1.400,00	1.400,00
	<i>I. 15%</i>	<i>127,50</i>	<i>93,75</i>	<i>150,00</i>	<i>127,50</i>	<i>187,50</i>	<i>180,00</i>	<i>195,00</i>	<i>195,00</i>	<i>1.050,00</i>	<i>1.050,00</i>
	<i>II. 5%</i>	<i>42,50</i>	<i>42,50</i>	<i>50,00</i>	<i>50,00</i>	<i>62,50</i>	<i>62,50</i>	<i>65,00</i>	<i>65,00</i>	<i>350,00</i>	<i>350,00</i>
5.	Dohodak (br. plaća – red. be. 4)	680,00	713,75	800,00	822,50	1.000,00	1.007,50	1.040,00	1.040,00	5.600,00	5.600,00
6.	Osobni odbitak	530,90	560,00	530,90	560,00	530,90	560,00	530,90	560,00	530,90	560,00
7.	Porezna osnovica (red. br. 5-6)	149,10	153,75	269,10	262,50	469,10	447,50	509,10	480,00	5.069,10	5.040,00

8.	Porez: Stopa 20% (do 3.981,69 x 20% iznad 3.981,69 x 30%) (do 4.200,00 x 20%) iznad 4200,00 x 33%)	29,82	30,75	53,82	52,50	93,82	89,50	101,82	96,00	796,34	
			-,-							326,22	
											840,00
											277,20
9.	Ukupno porez	29,82	30,75	53,82	52,50	93,82	89,50	101,82	96,00	1.122,56	1.117,20
10.	Prirez (Karlovac 9%	2,68	0,00	4,84	0,00	8,44	0,00	9,16	0,00	101,03	0,00
11.	Porez + prirez	32,50	30,75	58,66	52,50	102,26	89,50	110,98	96,00	1.223,59	1.117,20
12.	Neto plaća (red. br. 5-10)	647,50	683,00	741,41	770,00	897,74	918,00	929,06	944,00	4.376,41	4.482,80
12.	Dopr. za zdr. osig 16,5% (na plaću)	140,25	140,25	165,00	165,00	206,25	206,25	214,50	214,50	1.155,00	1.155,00
13.	Trošak plaće	990,25	990,25	1.165,00	1.165,00	1.456,25	1.456,25	1.514,50	1.514,50	8.155,00	8.155,20

Izvor: samostalna obrada autora

6. IZVJEŠĆIVANJE POREZNE UPRAVE O OBRAČUNANIM DOPRINOSIMA TE POREZU NA DOHODAK

Obračun i plaćanje doprinosa i poreza na dohodak prati Porezna uprava. U tu svrhu poslodavci su obvezni na dan isplate plaće a najkasnije u roku 24 sata izvijestiti nadležnu Poreznu upravu o isplati plaće te obračunanim doprinosima i porezu na dohodak. Izvješćivanje se obavlja putem obrasca JOPPD - Jedinstveni obrazac poreza prireza i doprinosa. Ako poslodavac ne uplati doprinose i porez na dohodak na taj dan, porezna uprava za dane zakašnjenja obračunava zateznu kamatu. Ako plaća nije isplaćena do kraja tekućeg mjeseca za prethodni mjesec tada, bez obzira na to što poslodavac nije u mogućnosti isplatiti plaću, obvezan je obračunati doprinose i porez na dohodak i evidentirati ih u obrascu JOPPD na temelju kojega Porezna uprava zadužuje poslodavca za dospjele doprinose i porez na dohodak. Oblik i sadržaj JOPPD-a propisan je Pravilnikom o porezu na dohodak.

7. PRIMITCI U NARAVI

Dohotkom od nesamostalnog smatraju se svi primici koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku po osnovi radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos primicima u naravi smatraju se korištenje zgrada, prometnih sredstava, povoljnije kamate pri odobravanju kredita i druge pogodnosti koje poslodavci i isplatitelji primitka, odnosno plaće daju radnicima. Primitkom po osnovi povoljnijih kamata smatra se razlika između ugovorene niže i stope kamate od 2% godišnje, osim kamata po kreditima koji se daju ili subvencioniraju iz proračuna, ali ne radnicima uprave. No, ako obračuna kamatu 1% onda je razlika od 1% (2-1) primitak u naravi koji se smatra dohotkom od nesamostalnog rada. Jednako tako ako poslodavac ne obračuna kamatu tada se kamata od 2% koja nije obračunana smatra primitkom od nesamostalnog rada jer se smatra da je radnik ostvario pozajmicu pod povoljnijim uvjetima²⁶.

Vrijednost primitaka u naravi utvrđuje se prema tržišnoj vrijednosti koja je važeća u mjestu davanja (s uključenim porezom na dodanu vrijednost).

Ako je npr. poslodavac prodao radniku neko dobro ili učinio uslugu po nižoj cijeni od tržišne vrijednosti, obvezan je utvrditi razliku između tržišne cijene i cijene po kojoj je radniku prodao ili učinio uslugu. Tako utvrđena razlika smatra se primitkom u naravi po osnovi nesamostalnog rada.

Vrijednost primitaka u naravi utvrđuje se na sljedeći način²⁷:

1. pri davanju na korištenje radniku korištenju poslovnih zgrada i njihovih dijelova – primitak čini iznos zakupnine ili najamnine prema tržišnim cijenama u mjestu u kojem se poslovne zgrade ili dijelovi poslovnih zgrada nalaze
2. pri korištenju stambenih zgrada i stanova – primitak je iznos stanarine prema tržišnim cijenama u mjestu u kojem se stambene zgrade ili dijelovi stambenih zgrada nalaze
3. pri korištenju odmarališta i kuća za odmor – primitak je tržišna vrijednost smještaja, prehrane i drugih usluga

²⁶ Zakon o porezu na dohodak čl.21 (NN, broj 115/16, 106/18, 121/19, 114/23)

²⁷ Zakon o porezu na dohodak čl.21. (NN broj 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 74/20, 1/21, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23 - ispr., 56/23 i 143/23)

- za prijevozno sredstvo-automobil koji je nabavljen i evidentira se kao imovina poduzeća primitak u naravi je 1% nabavne vrijednosti iskazane na računu dobavljača za kupljeno prijevozno sredstvo koji sadrži prodajnu vrijednost vozila uvećanu za PDV i možebitni posebni porez za motorna vozila.

- za prijevozno sredstvo nabavljeno na operativni leasing ili dugotrajni najam koje plaća poslodavac a daje ga na cjelodnevnu uporabu (privatno i poslovno), vrijednost primitka u naravi utvrđuje se u visini 20% mjesečne rate za operativni leasing koji sadrži sve troškove leasinga s uključenim PDV-om.

Kada se primitak po osnovi korištenja prijevoznih sredstava u privatne svrhe utvrđuje se prema stvarnom opsegu korištenja na slijedeći način vrijednost primitka u naravi utvrđuje se ovako:

- za cestovna motorna vozila vrijednost primitka u naravi se utvrđuje u visini 0,50 centi po prijeđenom kilometru

Poslodavac može radniku bez oporezivanja jedanput u godini pokloniti dar isključivo u naravi čija vrijednost može iznositi najviše 133,00 eura zajedno s PDV-om. Dar može biti u materijalnom obliku ili kao usluga koju umjesto radnika plati poslodavac. To može biti i ugošćavanje radnika pri čemu se vrijednost ugošćenja utvrđuje prema tržišnoj cijeni u mjestu ugošćenja.

Za razumijevanje razloga zašto primitak u naravi treba utvrditi u bruto svoti treba imati na umu slijedeće. Svaki predmet ili uslugu svaka osoba plaća iz svojega neto primitka. Ako je riječ o radniku on svaki proizvod ili uslugu za svoje privatne potrebe plaća iz svoje neto plaće koju mu poslodavac isplati nakon što je u njegovo ime obračunao i uplatio doprinose i porez na dohodak. Kada poslodavac umjesto radnika plati neku uslugu ili pokloni predmet to znači da na tu vrijednost treba platiti i doprinose i porez na dohodak jednako tako kao da je radnik kupio sam određeni predmet iz svoje neto plaće koja mu je isplaćena tek nakon što su obračunani doprinosi i porez na dohodak. U nastavku je prikazan primjer utvrđivanja bruto primitka u naravi te o tome izvješćivanje Porezne uprave.

Primjer 1: Obračun primitka u naravi u mjesecu nakon što je prethodno isplaćena plaća

Trgovačko društvo N.N. OIB 2222222222 iz Karlovca nabavilo je osobni automobil vrijednosti 20.000,00 eura s uključenim PDV-om i posebnim porezom na motorna vozila (PPNV) registarske oznake KA-2523-JB. Donio je odluku da će to vozilo ustupiti radniku M.M. OIB 1111111111 iz Karlovca slijedećeg sadržaja

Na slici 1. prikazana je odluka o davanju osobnog vozila za cjelodnevnu uporabu

Slika 1. Odluka o davanju osobnog vozila za cjelodnevnu uporabu

Na temelju odredbe čl. 21. st. 3. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 115/16.do 114/23) i članka 22. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov. br.10/17. do 143/23.), uprava društva donosi

ODLUKU O DAVANJU OSOBNOG VOZILA ZA CJELODNEVNU UPORABU

Članak 1.

Radniku M.M, Karlovac Švarča 11, OIB 1111111111

odobrava se korištenje automobila nabavne vrijednosti 20.000,00 eura registarske oznake KA 2523-JB za privatne potrebe.

Članak 2.

S osnove korištenja navedenog automobila za privatne potrebe utvrđivat će se plaća u naravi sukladno odredbama članka 22. Pravilnika o porezu na dohodak kako slijedi (zaokružiti jedan od navedenih načina utvrđivanja primitka u naravi):

- a) 1% nabavne vrijednosti,
- b) 20% od rate za operativni leasing i dugotrajni najam
- c) prema stvarnom opsegu korištenja za privatne potrebe u visini 0,27 eura po prijeđenom kilometru u privatne svrhe,

Članak 3.

U slučaju utvrđivanja primitaka u naravi na temelju prijeđenih kilometara za privatne potrebe radnik iz članka 1. ove odluke se obvezuje voditi evidenciju o prijeđenim kilometrima te najkasnije posljednji dan u mjesecu podnijeti ju računovođi zbog utvrđivanja plaće u naravi.

U Karlovcu, dana 18.05.2024.

Radnik

Osoba za zastupanje

Izvor: odredbe čl. 21. st. 3. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 115/16.do 114/23) i članka 22. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov. br.10/17 do 143/23)

Primitak u naravi (neto) iznosi 200,00 eura. Primjenjuje se niža porezna stopa od 20%.

$$K = 20 : (100 - 20) + 1 = 1,25$$

Bruto primitak = $200,00 \times 1,25 : 0,8 = 312,50$ eura. Podijeliti s 0,8 znači uvećati primitak koji je uvećan za porez na dohodak još i za mirovinske doprinose naravi

U sljedećoj tablici biti će prikazano obračun doprinosa poreza iz primitka u naravi

Tablica 9. obračun doprinosa poreza iz primitka u naravi

Red. br.	OPIS	SVOTA
1.	Bruto primitak	312,50
2.	Smanjenje osnovice za MO	0,00
3.	Osnovica za dopr. za MO	312,50
4.	Doprinos za MO 20%	62,50
	15% I. st.	46,88
	5% II. st.	15,62
6	Dohodak (re. br. 1-4)	250,00
7	Osobni odbitak	0,00
8.	Porezna osnovica	250,00
9.	Porez 20%	50,00
10	Porez 33%	0,00
11.	Ukupno porez	50,00
12.	Neto primitak u naravi Red. br. 6-11)	200,00
13.	Doprinos za zdravstvo 16,5%	51,56

Izvor: samostalna izrada autora na temelju zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

Kako je vidljivo iz obračuna, osnovica za plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje I. st. se u obračunu primitka u naravi se ne smanjuje. Prema Zakonu o porezu na dohodak od nesamostalnog rada se svi primitci od nesamostalnog rada bez obzira na to isplaćuju li se u novcu ili se daju u naravi u jednom danu ili nekoliko puta u jednom mjesecu zbrajaju i čine ukupni dohodak od nesamostalnog rada isplaćen ili dan u jednom mjesecu. Stoga, ako je u mjesecu već isplaćena plaća i pri obračunu doprinosa i poreza iskorišten osobni odbitak tada se ne može ponovo iskoristiti i pri obračunu doprinosa i poreza na primitak u naravi. Zato u primjeru nije korišten osobni odbitak kako je pokazano u nastavku u tablici 8.

U nastavku u tablici 10. pokazuje se kako treba obračunati doprinose i porez na dohodak u ovom primjeru.

Tablica 10. Obračun plaće i primitka u naravi

Red. br.	OPIS	PLAĆA	UKUPNO	PRIMITAK U NARAVI
1	2	3	4 (1+5)	5 (4-1)
1.	Bruto primitak	6.200,00	6.573,15	373,15
2.	Smanjenje osnovice za MO	0,00	0,00	0,00
3.	Osnovica za dopr. za MO	6.200,00	6.573,15	373,15
4.	Doprinosi za MO 20%	1.240,00	1.314,63	74,63
	<i>15% I. st.</i>	<i>930,00</i>	<i>985,97</i>	<i>55,97</i>
	<i>5% II. st.</i>	<i>310,00</i>	<i>328,66</i>	<i>18,66</i>
6	Dohodak (re. br. 1-4)	4.960,00	5.258,52	298,52
7	Osobni odbitak	560,00	560,00	0,00
8.	Porezna osnovica	4.400,00	4.698,52	298,52
9.	Porez 20% (4.200,00 x 20%)	840,00	840,00	0,00
10	Porez 33% (200,00 x 33%)	66,00	-	
	498,52 x 33%	-	164,50	98,50
11.	Ukupno porez	906,00	1.004,50	98,50
12.	Neto plaća I primitak u naravi Red. br. 6-11)	4.054,00	4.254,00	200,00
13.	Doprinosi za zdravstvo 16,5%	1.023,00	1.084,57	61,57

Izvor: samostalna izrada autora na temelju zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

U tablici je objašnjenje kako se računa primitak u naravi. On se računa na način da se od ukupne plaće oduzme te da se tako dobije iznos primitka u naravi. Njegov iznos je isti kod bruto primitka, osnovica za doprinos za mirovinsko osiguranje, dohotka i porezne osnovice. Na kraju se dobije iznos neto plaća i primitak u naravi. Plaću obračunatu zajedno s primitkom u naravi za lipanj 2024. godine obračunava i isplaćuje 3.srpnja 2024. te ispostavlja obrazac JOPPD. 3. srpnja je 185. dan u 2024. godini te je oznaka obrasca JOPPD 24185. Podatke u obrascu JOPPD treba iskazati kako je pokazano u nastavku.

Slika 2. JOPPD obrazac stranica A

MINISTARSTVO FINACIJA, POREZNA UPRAVA
SREDIŠNJI REGISTAR OSIGURANIKA

OBRAZAC JOPPD
- stranica A-

IZVJEŠĆE

o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja
na dan 3. srpanj 2024.

I.	OZNAKA IZVJEŠĆA	24185	II.	VRSTA IZVJEŠĆA	
III.	PODACI O:		III.1. PODNOSITELJU IZVJEŠĆA	III.2. OBVEZNIKU PLAĆANJA	
1.	Naziv/Ime i prezime		ZN d.o.o		
2.	Adresa		Karlovac, Glavna 1		
3.	Adresa elektroničke pošte				
4.	OIB		414141414		
5.	Oznaka podnositelja		1		
IV.1.	BROJ OSOBA ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠĆE	1	IV.2.	BROJ REDAKA NA POPISU POJEDINAČNIH OBRAČUNA SA STRANICE B	2
V.	PODACI O UKUPNOM IZNOSU OBRAČUNANOG PREDUJMA POREZA NA DOHODAK I PRIREZA POREZU NA DOHODAK				IZNOS (u eurima i centima)
1.	Ukupan iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi nesamostalnog rada (1.1.+1.2.)				1.004,50
1.1.	Ukupan zbroj stupaca 14.1. i 14.2. sa stranice B pod oznakom stjecatelja primitka/osiguranika (plaća)				1.004,50
1.2.	Ukupan zbroj stupaca 14.1. i 14.2. sa stranice B pod oznakom stjecatelja primitka/osiguranika (mirovina)				
2.	Ukupan iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi dohotka od kapitala				
3.	Ukupan iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi dohotka od imovinskih prava i posebnih vrsta imovine				
4.	Ukupan iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi dohotka od osiguranja				
5.	Ukupan iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi primitka od kojeg se utvrđuje drugi dohodak				
6.	Ukupan iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi dohotka od kamata				

VI.	PODACI O UKUPNOM IZNOSU OBRAČUNANOG DOPRINOSA	
VI.1.	DOPRINOS ZA MIROVINSKO OSIGURANJE NA TEMELJU GENERACIJSKE SOLIDARNOSTI	
1.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po osnovi radnog odnosa	985,97
2.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po osnovi drugog dohotka	
3.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po osnovi poduzetničke plaće	
4.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za osiguranike za koje se doprinos uplaćuje prema posebnim propisima	
5.	Ukupan iznos posebnog doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za osobe osigurane u određenim okolnostima	
6.	Ukupan iznos dodatnog doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	
7.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti za osobe koje su same za sebe obvezne obračunati doprinose	
VI.2.	DOPRINOS ZA MIROVINSKO OSIGURANJE NA TEMELJU INDIVIDUALNE KAPITALIZIRANE ŠTEDNJE	
1.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje po osnovi radnog odnosa	328,66
2.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje po osnovi drugog dohotka	
3.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje po osnovi poduzetničke plaće	
4.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje za osiguranike za koje se doprinos uplaćuje prema posebnim propisima	
5.	Ukupan iznos dodatnog doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	
6.	Ukupan iznos doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti za osobe koje su same za sebe obvezne obračunati doprinose	

VI.3.	DOPRINOS ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE	
1.	Ukupan iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje po osnovi radnog odnosa	1.084,57
2.	Ukupan iznos doprinosa za zaštitu zdravlja na radu po osnovi radnog odnosa	
3.	Ukupan iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje po osnovi poduzetničke plaće	
4.	Ukupan iznos doprinosa za zaštitu zdravlja na radu po osnovi poduzetničke plaće	
5.	Ukupan iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje po osnovi drugog dohotka	
6.	Ukupan iznos posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	
7.	Ukupan iznos dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje – za obveznike po osnovi korisnika mirovina	
8.	Ukupan iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje - za osiguranike za koje se doprinos uplaćuje prema posebnim propisima	
9.	Ukupan iznos doprinosa za zaštitu zdravlja na radu - za osiguranike za koje se doprinos uplaćuje prema posebnim propisima	
10.	Ukupan iznos posebnog doprinosa za zaštitu zdravlja na radu - za osobe osigurane u određenim okolnostima	
11.	Ukupan iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti za osobe koje su same za sebe obvezne obračunati doprinose	
12.	Ukupan iznos doprinosa za zaštitu zdravlja na radu po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti za osobe koje su same za sebe obvezne obračunati doprinose	
VI.4.	DOPRINOS ZA ZAPOSŁJAVANJE	
1.	Ukupan iznos doprinosa za zapošljavanje	
2.	Ukupan iznos posebnog doprinosa za zapošljavanje osoba s invaliditetom	
3.	Ukupan iznos doprinosa za zapošljavanje po osnovi poduzetničke plaće	
4.	Ukupan iznos doprinosa za zapošljavanje po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti za osobe koje su same za sebe obvezne obračunati doprinose	
VII.	ISPLAĆENI NEOPOREZIVI PRIMICI	
VIII.	NAPLAĆENA KAMATA ZA DOPRINOS ZA MIROVINSKO OSIGURANJE NA TEMELJU INDIVIDUALNE KAPITALIZIRANE ŠTEDNJE	
IX.	UKUPAN IZNOS NEOPOREZIVIH PRIMITAKA NEREZIDENATA KOJE ISPLAĆUJU NEPROFITNE ORGANIZACIJE DO PROPISANOG IZNOSA	
X.	PODACI O BROJU OSOBA I NAKNADI UTVRĐENOJ SUKLADNO ODREDBAMA ZAKONA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOSŁJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM	
1.	Broj osoba s invaliditetom koje je obveznik bio dužan zaposłiti	
2.	Iznos obračunane naknade	

Izvor: Porezna uprava, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx>, (21.8.2024)

Na str. A unosi se:

-vrsta izvješća

-oznaka izvješća koja sadrži 5 znamenki od kojih su prve dvije znamenke zadnje dvije znamenke tekuće godine u kojoj se isplaćuje primitak a zadnje tri znamenke su redovni broj dana

u godini. Npr. ako se plaća isplaćuje 15. svibnja 2024. godine oznaka obrasca je 24136 jer je 15. svibanj 136. dan u 2024. godini.

- podaci o poslodavcu (podnositelju izvješća)

- nadalje se unose podatci o ukupnoj obvezi poreza na dohodak. i doprinosa koji su analitički po radniku iskazani na stranici B.

Slika 3. JOPPD obrazac stranica B

I. OIB podnositelja izvješća **414141414** II. Oznaka izvješća **24185** III. Vrsta izvješća **1** -iznosi u eurima i centima- IV. Redni broj stranice **1 / 1** -stranica B-

1. Redni broj	2. Šifra općine /grada prebivališta /boravišta	4. OIB stjecatelja/ osiguranika	6.1. Oznaka stjecatelja/ osiguranika	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž s povećanim trajanjem	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	10. Ukupni sati rada prema kojima se radi obračun	10.0. Ukupni neodređeni sati rada (10.-određeni sati rada)	11. Iznos primika (oporezivi)	12.1. Doprinosa za mirovinsko osiguranje	12.3. Doprinosa za zdravstveno osiguranje	12.5. Doprinosa za zaposljavanje	12.7. Dodatni doprinosa za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem - II STUP	12.9. Iznos umanjenja mjesečne osnove za obračun doprinosa za MO na temelju generacijske solidarnosti	13.2. Izdatak - uplaćeni dopinosa za mirovinsko osiguranje	13.4. Osobni odbitak	14.1. Iznos obračunog poreza na dohodak	15.1. Oznaka neoporezovog primika	16.1. Oznaka načina isplate	17. Obračunani primitak od nesam. rada (plaća)
	3. Šifra općine/ grada rada	5. Ime i prezime stjecatelja/ osiguranika	6.2. Oznaka primika/ obveze doprinosa	7.2. Oznaka načina umanjenja mjesečne osnove za obračun doprinosa za MO na temelju generacijske solidarnosti	9. Oznaka punog/ nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	10.1. Razdoblje obračuna od	10.2. Razdoblje obračuna do	12. Osnovica za obračun doprinosa	12.2. Doprinosa za mirovinsko osiguranje - II STUP	12.4. Doprinosa za zaštitu zdravlja na radu	12.6. Dodatni doprinosa za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	12.8. Poseban dopinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	13.1. Izdatak	13.3. Dohodak	13.5. Porezna osnovica	14.2. Iznos obračunog prireza porezu na dohodak	15.2. Iznos neoporezovog primika	16.2. Iznos za isplatu	
1.	01791	15151515151	0001	0	3	160	0	6.200,00	930,00	1.023,00	0,00	0,00	0,00	1.240,00	560,00	906,00	0	1	6.200,00
	01791	CC	0001	0	1	01.06.2024.	30.06.2024.	6.200,00	310,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.960,00	4.400,00	0,00	0,00	4.054,00	
2.	01791	15151515151	0001	0	3	0	0	373,15	55,97	61,57	0,00	0,00	0,00	74,63	0,00	98,50	0	5	0,00
	00000	CC	0021	0	0	01.01.2024.	31.12.2024.	373,15	18,66	0,00	0,00	0,00	0,00	298,52	298,52	0,00	0,00	200,00	

Izvor: Porezna uprava, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx>, (21.8.2024)

Na str B iskazuju se podatci o obvezi doprinosa i poreza na dohodak analitički po pojedinom radniku prema njegovom imenu, prezimenu, OIB-u prebivalištu ili uobičajenom boravištu te njegovom ostvarenom primitku te obračunanim doprinosima i porezu na dohodak označenim propisanim šiframa prema ostvarenom primitku.

Šifre su određene u četiri priloga i to o :

-podnositelju izvješća (Prilog 1)

-stjecatelju primitka (Prilog 2)

- vrsti primitka (Prilog 3)

- vrsti neoporezivog primitka (Prilog 4)

8. PRIMITCI KOJI SE NE SMATRAJU DOHOTKOM OD NESAMOSTALNOG RADA

U skladu s Zakonom o porezu na dohodak neki primitci se iznimno ne smatraju dohotkom od nesamostalnog rada iako su ostvareni u korist radnika.

To su²⁸:

1. uređenje i opremanje radnih prostora i prostora za odmor i prehranu
2. posebna radna odjeća obilježena nazivom ili znakom poslodavca ili isplatitelja primitka, odnosno plaće, u skladu s posebnim propisima o zaštiti na radu te odjeća određena prema posebnim pravilima poslodavca
3. obvezni liječnički pregledi prema posebnim propisima
4. sistematski kontrolni liječnički pregledi ako su omogućeni svim radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke od nesamostalnog rada
5. obrazovanje i izobrazba koje su u svezi s djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka, odnosno, plaće

Primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju ni slijedeći primitci :

1. naknada plaće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema posebnom zakonu od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od završene profesionalne rehabilitacije do zaposlenja, a najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije
2. zaštitni dodatak uz mirovinu planiran u državnom proračunu ili proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. novčana naknada zbog tjelesnog oštećenja
4. doplatak za pomoć i njegu druge osobe

²⁸ Zakon o porezu na dohodak članak 22 (NN 115/16,106/18,121/19,32/20,138/20,151/22,114/23)

8.1. Neoporezivi primitci koji se do samo određene svote mogu isplatiti radnicima

Potpore za slučaj smrti radnika iznose do 995,43 eura. Osim jednokratnih potpora iz koje poslodavci isplaćuju djeci radnika, a koje se smatraju neoporezivim primicima u ukupnom iznosu. Otpremnine zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti do visine 1.061,79 eura za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca. Prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.) iznose do 663,62 eura godišnje. Nagrade radnicima za navršenih 35 godina radnog staža iznose do 530,90 eura. Otpremnine zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti do visine 1.061,79 eura za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca. Potpora djetetu umrlog ili bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja do 232,27 eura mjesečno.²⁹

8.2. Neoporezivi primitci koje poslodavac može isplatiti do određene svote

Propisani koeficijent na iznos osnovnog osobnog odbitka koji u 2024. godini iznosi 560,00 eura tj. npr. potpora za novorođenče može se isplatiti radniku ili radnici odnosno svakom roditelju u svoti od 1.400,00 eura. Otpremnine zbog poslovno uvjetovanog otkaza na koje radnici ostvaruju pravo prema Zakonu o radu poslodavac može isplatiti dotičnom radniku neoporezivo 896,00 eura (560,00 x 1,6).

Swote iskazanih neoporezivih primitaka (novčane nagrade za rezultate rada, naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih usluga, novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane te troškovi podmirivanja prehrane u tijeku rada koje plaća poslodavac prema računima za kupljenu hranu) mogu se isplatiti neoporezivo po jednom radniku do propisane svote u jednoj godini ukupno.

Dnevnica za vrijeme provedeno na službenom putovanju i radom na terenu može se isplaćivati za službena putovanja u tuzemstvu ili inozemstvu.

Službenim putovanjem u tuzemstvu smatra se putovanje do 30 dana neprekidno, radi obavljanja

²⁹ Isplate.info, dostupno na: <https://isplate.info/neoporezivi-primici-2024> (16.7.2024)

u nalogu za službeno putovanje određenih poslova njegova radnog mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca.

Radom na terenu u tuzemstvu smatra se boravak radnika izvan mjesta svojega prebivališta ili uobičajenog boravišta radi poslova koje obavlja izvan sjedišta poslodavca ili sjedišta izdvojene poslovne jedinice poslodavca i kada poslodavac obavlja takvu vrstu djelatnosti koja je po svojoj prirodi vezana za rad na terenu (mjesto rada se razlikuje od mjesta sjedišta poslodavca ili njegove poslovne jedinice i mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta radnika, pri čemu je mjesto rada udaljeno od tih mjesta najmanje 30 kilometara).

Oporezivim primicima ne smatraju se naknade za troškove redovne skrbi djece predškolske dobi radnika. Bitno je napomenuti da se redovnom skrbi djece ne smatraju se dodatni programi koji se posebno naplaćuju. Radnik kojemu poslodavac isplaćuje naknadu za trošak redovne skrbi djece obavezan je poslodavcu prije isplate dostaviti izjavu da nitko drugi već ne koristi pravo na naknadu ovog troška te kopiju računa. Poslodavac zadržava kopiju vjerodostojne dokumentacije u svojoj poslovnoj dokumentaciji. Ako poslodavci svakog od roditelja djeteta snose dio nastalog troška, radnik je dužan o tome obavijestiti poslodavca. U slučaju da dođe do promjena troška redovne skrbi djece radnika ili ako radniku više ne nastaje trošak po toj osnovi, radnik je obavezan o istom obavijestiti poslodavca.

Porez na dohodak se ne plaća na naknadu razlike plaće pričuvniku pozvanom na izvršavanje vojne obveze na službu u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Napominjemo da poslodavac može radnicima isplatiti novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane najviše do visine 100,00 eura mjesečno ili podmiriti troškove prehrane nastale za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije do visine 150,00 eura mjesečno. U slučaju da se isplaćuju novčane naknade/podmiruju troškovi prehrane za više mjeseci istog poreznog razdoblja, iste se mogu neoporezivo isplatiti/podmiriti u ukupnom iznosu kumulativno za broj mjeseci za koje se isplaćuju.³⁰

³⁰ Pravilnik o porezu na dohodak, čl. 7. (Nar. nov., br. 10/17 – 143/23)

8.3. Vjerodostojne isprave na temelju kojih se priznaju neoporezive naknade

Iz temeljnih odredbi Zakona o računovodstvu proizlazi da se svi podatci provedeni u bilanci temelje na vjerodostojnim dokumentima, a to su računi, obračuni, odluke, potvrde cjenici i sl. To načelo primjenjuje se i u poreznom sustavu kada je riječ o priznavanju ili nepriznavanju troškova poslovanja. Kada je riječ o priznavanju izdataka s osnove prethodno navedenih neoporezivih isplata u Pravilniku o porezu na dohodak izričito se navodi koja je vjerodostojna isprava za priznavanje izdatka.

Npr. izdaci za službena putovanja (dnevnice, naknade prijevoznih troškova, naknade korištenja privatnog automobila u službene svrhe, troškovi noćenja, i drugo) obračunavaju se na temelju urednog i vjerodostojnog putnog naloga i priloženih isprava kojima se dokazuju izdaci i drugi podaci navedeni na putnom nalogu. Neovisno u kojem obliku se izdaje, putni nalog kao vjerodostojna isprava sadrži osobito slijedeće podatke: nadnevak izdavanja, ime i prezime osobe koja se upućuje na službeno putovanje, mjesto u koje osoba putuje, svrha putovanja, vrijeme trajanja putovanja, vrijeme kretanja na put, podatke o prijevoznom sredstvu kojim se putuje (ako se putuje automobilom potrebno je navesti marku i registarsku oznaku automobila, početno i završno stanje brojila – kilometar/sat), vrijeme povratka s puta, potpis ovlaštene osobe, obračun troškova, likvidaciju obračuna te izvješće s puta. Uz putni nalog obvezno se prilažu isprave kojima se dokazuju nastali izdaci i to osobito: računi za cestarine, računi za parking, putne karte ili u iznimnim i opravdanim slučajevima preslike putnih karata, računi za smještaj i drugo, bez obzira na način podmirjenja izdataka.³¹

³¹ Naputak o naknadama putnih i drugih troškova, članak 9. dostupno na: <https://sudovi.hr/sites/default/files/dokumenti/2020-09/su-639-19-a.pdf> (16.7.2024)

8.4. Ostali primitci koji se mogu isplatiti fizičkim osobama koji se ne smatraju dohotkom od nesamostalnog rada

Osim prethodno navedenih neoporezivih primitaka poslodavac može isplaćivati neoporezivo i posebno navedene primitke kao što su:³² npr. stipendije koje mogu neoporezivo isplaćivati fizičke i pravne osobe kao pomoć pri školovanju na visokim učilištima u tuzemstvu i inozemstvu, a koje služe za pokriće stvarnih troškova školovanja (školarine, prijevoza, smještaja, obveznog zdravstvenog osiguranja za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu prema posebnim propisima, prehrane, knjiga i ostalo), koje se dodjeljuju studentima u redovnom statusu koji su za dodjelu stipendija izabrani na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima.

Ako se u tijeku jednoga mjeseca poreznog razdoblja isplaćuju navedeni primitci za više mjeseci istog ili prethodnog poreznog razdoblja, propisani neoporezivi iznosi priznaju se u ukupnom iznosu kumulativno za broj mjeseci za koje je nagrada, stipendija, športska stipendija ili naknada trebala biti isplaćena. Isplatitelji su obvezni u svojim evidencijama osigurati podatke o isplaćenim primicima i to po osnovi svih navedenih isplata koje obavljaju, a ako se primici isplaćuju kod dva ili više isplatitelja, porezni obveznik obvezan je isplatitelju prije isplate dostaviti vjerodostojne isprave o ostvarenim primicima kod drugih isplatitelja.

³²Ministarstvo financija, Porezna uprava, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/neoporezivi-iznosi-stipendija-nagrada-kod-drugog-dohotka.aspx (16.7.2024)

9. ISPLATA NEOPOREZIVIH PRIMITAKA DO I IZNAD NEOPOREZIVE SVOTE

Neke isplate imaju ograničeno vrijeme u kojem se mogu isplatiti do određene svote i to mjesečno ili godišnje.

Primitci koji se neoporezivo mogu isplatiti u određenoj godini su:³³

- prigodne nagrade (božićnica, uskrsnica, regres za godišnji odmor - ukupno) do 700,00 eura
- potpore zbog bolovanja do 90 dana - 560,00 eura
- dar djetetu koje navršava najviše 15 godina u određenoj godini do 140,00 eura
- novčane nagrade za radne rezultate do 1.120,00 eura
- naknade za podmirivanje troškova turističkih i ugostiteljskih usluga – do 400,00 eura
- novčane paušalne svote za prehranu - do 1.200,00 eura (mjesečno 100,00 eura ali ne unaprijed već samo za dane rada)
- troškovi prehrane radnika koje plaća poslodavac prema vjerodostojnim ispravama (računi dobavljača za hranu) do 1.800,00 eura.

Priznaju se samo isplate koje su isplaćene točno u određenoj godini. To znači da se isplata npr. božićnica za 2024. godinu može isplatiti neoporezivo samo do 31. prosinca 2024. Božićnica ili neki drugi neoporezivi primitak koji se odnosi na 2024. godinu a isplati se u siječnju 2025. godine se smatra dohotkom od nesamostalnog rada ili se ne smatra dohotkom od nesamostalnog rada u 2025. godini.

Primitci koji se mogu isplatiti za mjesec su:³⁴

- naknade za odvojeni život – do 280,00 eura

³³ Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. – 138/20.), članak 8. i 9., Pravilnik o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 1/21.), članak 4., 5., 6., 7., 8., 9.

³⁴ Ibid.

- potpora djetetu umrlog radnika ili radnika ili bivšeg radnika kod kojega je nastupila potpuna nesposobnost za rad, za školovanje do 15. godine života – do 560,00 eura ,

- novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad na izdvojenom pogonu - do 4,00 eura po danu a najviše do 70,00 eura,

U sljedećem primjeru biti će prikazana isplata primitka do neoporezive svote i u većoj svoti od neoporezive na primjeru Poslodavca AB d.o.o:

Primjer: Isplata primitka do neoporezive svote i u većoj svoti od neoporezive

Poslodavac AB d.o.o. iz Karlovca, OIB 1111111111, Švarča 1, isplaćuje radniku MM OIB 2222222222, u prosincu 2024. godine :

1. plaću za studeni 2024. u iznosu od 2.000,00 eura
2. božićnicu u svoti od 700,00 eura
3. nagradu za rezultate rada u svoti od 1.500,00 i to 1.120,00 neoporezivo i 380,00 oporezivo

Osobni odbitak radnika je 840,00 eura jer uzdržava jedno dijete.

S obzirom na to da je vidljivo da će se svota plaće oporezivati po nižoj poreznoj stopi svotu od 380,00 eura treba preračunati u bruto svotu:

Koeficijent za preračunavanje neto svote u bruto svotu po nižoj poreznoj stopi od 20% je

$$20: (100-20) + 1 = 1,25$$

$$\text{Bruto svota oporezivog dijela primitka} = (380,00 \times 1,25) : 0,8 = 593,75 \text{ eura}$$

Izdacima koji pri utvrđivanju dohotka od nesamostalnog rada umanjuju primitak od nesamostalnog rada (plaću) fizičkih osoba izaslanih na rad u Republiku Hrvatsku po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva. U izdatke spadaju doprinosi za obvezna osiguranja iz primitka (plaće) plaćeni u državama iz kojih su te fizičke osobe izaslane na rad u Republiku Hrvatsku i s kojim državama Republika Hrvatska primjenjuje ugovore o socijalnom osiguranju.

Iznimno, izdacima koji se oduzimaju od primitaka po osnovi nesamostalnog rada smatraju se doprinosi za obvezna osiguranja, koje su tijekom poreznog razdoblja na temelju rješenja Porezne uprave uplatile fizičke osobe rezidenti u svojstvu članova posade broda u međunarodnoj plovidbi, a u iznosu i na način propisan posebnim propisima.³⁵

³⁵ Zakon o porezu na dohodak Članak 8.(NN 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 151/22)

10. USPOREDNI PREGLED OBRAČUNA PLAĆA U SLOVENIJI I U HRVATSKOJ

Modeli oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj donekle su slični, međutim određene razlike postoje, i to je vidljivo prilikom obračuna plaća. Republika Hrvatska ima dva obvezna mirovinska stupa dok Republika Slovenija nema. Osobni odbitak je u Hrvatskoj veći nego u Sloveniji i to za 143,33 eura. Sve to će biti objašnjeno u tablicama 11. i 12.

U tablici 11. prikazano je obračun poreza na dohodak radnika u Sloveniji koji nema uzdržavanih članova obitelji

Tablica 11. obračun poreza na dohodak radnika u Sloveniji koji nema uzdržanih članova obitelji

		SLOVENIJA	
1.	Bruto plaća (bruto I)	1.253,90 €	
	Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup	253,90 €	
2.	Osnovica za doprinose	1.000,00 €	
		Stope doprinosa Iz plaće	Doprinosi iz plaće
	Doprinos za mirovinsko osiguranje I. stup	15,50%	155,00 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje II. stup	-	-
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	63,60 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	1,40 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	1,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	221,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		416,67 €
5.	Oporezivi dohodak (2 – 3 – 4) SL 1-3-4) HR		362,33 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 362,33 €) SL.	16%	57,97 €
	Izračun Bruto II plaće		
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	65,60 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	88,50 €
7.	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	0,60 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	1,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	5,30 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	161,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		1.414,90 €
10.	Neto plaća(1 – 3 – 6)		974,93 €

Iz tablice 11. vidljivo je da bruto plaća u Sloveniji za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji iznosi 1.253,90 eura. Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup iznosi 253,90 eura. Osnovica za doprinose iznosi 1.000 eura. Zbroj doprinosa iz plaće postotak iznosi 221,00 eura (22,10%). Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni) je 416,67 eura. Iznos doprinosa na plaću u postotku iznosi 16,10% tj. iznos od 161,00 eura. Ukupni trošak poslodavca iznosi 1.414,90 eura. Ukupna neto plaća za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji iznosi 974,93 eura. U Hrvatskoj bruto plaća za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji iznosi 1.253,90 eura što je isto kao i u Sloveniji. Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup. u Hrvatskoj iznosi 23,05 eura, što je manje nego u Sloveniji. Osnovica za doprinose u Hrvatskoj iznosi za prvi mirovinski stup 1.230,85 eura, a za drugi 1.253,90 eura, što je više nego u Sloveniji. Zbroj doprinosa iz plaće u Sloveniji je 221,00 eura, a u Hrvatskoj je 247,33 eura što je za 26,33 eura više u Hrvatskoj nego u Sloveniji. Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni) je 416,67 eura u Sloveniji dok u Hrvatskoj iznosi 560,00 eura što je za 143,33 eura više nego u Sloveniji. Ukupna neto plaća za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji iznosi 974,93 eura u Sloveniji dok je ukupna neto plaća za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u Hrvatskoj 917,26 što je za 30,67 eura manje nego u Sloveniji

U tablici 12. prikazan je obračun plaće za radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana.

Tablica 12. Obračun plaće za radnika u Sloveniji koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržanog članač

		SLOVENIJA	
1.	Bruto plaća (bruto I)	1.253,90 €	
	Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup	253,90 €	
2.	Osnovica za doprinose	1.000,00 €	
		Stope doprinosa Iz plaće	Doprinosi iz plaće
	Doprinos za mirovinsko osiguranje I. stup	15,50%	155,00 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje II. stup	-	-
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	63,60 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	1,40 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	1,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	221,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		416,67 €
5.	Oporezivi dohodak (2 – 3 – 4) SL 1-3-4) HR		362,33 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 362,33 €) SL.	16%	57,97 €

	Izračun Bruto II plaće		
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	65,60 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	88,50 €
7.	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	0,60 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	1,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	5,30 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	161,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		1.414,90 €
10.	Neto plaća(1 – 3 – 6)		974,93 €

Izvor: Pricewaterhouse International Limited, dostupno na:
<https://taxsummaries.pwc.com/slovenia/individual/other-taxes>, samostalna obrada autora (12.7.2024)

Iz tablice 12. vidljivo je da radnik koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana ima istu bruto plaću kao radnik koji nema uzdržanih članova obitelji. Ima isto smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup, istu osnovicu za doprinose te isti zbroj doprinosa iz plaće. Osobni odbitak je veći kod radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana nego kod radnika koji nema uzdržanih članova obitelji. Veća je neto plaća kod radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana nego kod radnika koji nema uzdržanih članova obitelji.

U Tablici 13. prikazana je usporedba obračuna plaće za radnika koji nema uzdržavanih članova obitelji u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj

Tablica 13. usporedba obračuna plaće za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj

		SLOVENIJA		HRVATSKA	
		Stope doprinosa i poreza	Iznos doprinosa i poreza	Stope doprinosa i poreza	Iznos doprinosa i poreza
1.	Bruto plaća (bruto I)		1.253,90 €		1.253,90 €
	Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup.		253,90 €		23,05 €
2.	Osnovica za doprinose		1.000,00 €	1.230,85 –(MO I. st.) 1.253,90- za II. st.	
	Doprinos za mirovinsko osiguranje I. stup	15,50%	155,00 €	15,00%	184,63
	Doprinos za mirovinsko osiguranje II. stup	-	-	5,00%	62,70
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	63,60 €	-	-
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	1,40 €	-	-
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	1,00 €	-	-
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	221,00 €	20%	247,33€
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		416,67 €		560,00 €

5.	Oporezivi dohodak (2 – 3 – 4) SL 1-3-4) HR		362,33 €		446,57 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 362,33 €) SL.	16%	57,97 €	20%	89,31€
7.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje Doprinos za mirovinsko osiguranje Doprinos za zapošljavanje Doprinos za roditeljsku skrb Doprinos za ozljede na radu	6,56% 8,85% 0,06 % 0,10 % 0,53 %	65,60 € 88,50 € 0,60 € 1,00 € 5,30 €	16,5% - - - -	206,89 € - - - -
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	161,00 €		206,89 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		1.414,90 €		1.460,79 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		974,93 €		917,26 €

Izvor: samostalna obrada autora

Iz tablice 13 vidljivo je da je smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup veće u Sloveniji nego u Hrvatskoj. Doprinosi iz plaće u Sloveniji iznose 22,10% dok u Hrvatskoj stopa doprinosa i iznosi 20%. Osnovni odbitak je manji u Sloveniji nego u Hrvatskoj. Također ukupni trošak poslodavca je manji u Sloveniji nego u Hrvatskoj. Sama neto plaća je veća u Sloveniji nego u Hrvatskoj za radnika koji nema uzdržavanih članova obitelji.

U Tablici 14 prikazan je obračun plaće za radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Tablica 14. Obračun plaće za radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržanog člana

		SLOVENIJA		HRVATSKA	
1.	Bruto plaća (bruto I)	1.253,90 €		1.253,90 €	
	Smanjenje osnovice za mirovinsko osiguranje I. stup.	253,90 €		23,05 €	
2.	Osnovica za doprinose	1.000,00 €		1.230,85 – (MO I. st.) 1.253,90 - za II. st.	
		Stope doprinosa i poreza	Iznos doprinosa i poreza	Stope doprinosa i poreza	Iznos doprinosa i poreza
	Doprinos za mirovinsko osiguranje I. stup	15,50%	155,00 €	15,00%	184,63 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje II. stup	-	-	5,00%	62,70 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	63,60 €	-	-
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	1,40 €	-	-
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	1,00 €	-	-
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	221,00 €	20%	247,33€
4.	Osobni odbitak				
	416,67 +224,83+224,83= 866,33		866,33 €		

	€ (Sl.) 560,00 +280,00 +280,00 =1.120,00 € (HR)				1.120,00 €
5.	Oporezivi dohodak (2 – 3 – 4) SL (1-3-4) HR		0,00		0,00
6.	Porez na dohodak (na osnovicu)	16%	0,00	20%	0,00
7.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje Doprinos za mirovinsko osiguranje Doprinos za zapošljavanje Doprinos za roditeljsku skrb Doprinos za ozljede na radu	6,56% 8,85% 0,06 % 0,10 % 0,53 %	65,60 € 88,50 € 0,60 € 1,00 € 5,30 €	16,5% - - - -	206,89 € - - - -
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	161,00 €		206,89
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		1.414,90 €		1.460,79 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		1.032,90 €		1.006,57 €

Izvor: samostalna obrada autora

Iz Tablice 14 vidljivo je da radnik koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana ima skoro sve isto kao i radnik koji nema uzdržavanih članova obitelji osim što njegova neto plaća iznosi preko 1.000,00 eura i u Sloveniji i u Hrvatskoj zbog toga što ima dijete i jednog uzdržavanog člana obitelji

11. ZAKLJUČAK

Najznačajniji instrument prihoda svake države su porezi. Poreze nameće država. Porez će biti će zadovoljen putem materijalnih davanja. Oni služe kao prisilno opterećenje ekonomskih snaga fizičkih i pravnih osoba. Porezi su davanja nasuprot kojih ne stoji nikakva direktna protučinidba. Porez na dohodak jedna od vrsta poreza kojim se oporezuje dohodak fizičkih i pravnih osoba. Njime se oporezuje ukupni dohodak građana. On se definira kao izravni porez jer se radi o nametu kojim se oporezuje oporezivi dohodak osobe ili domaćinstva koji bi trebali snositi porezni teret. U Republici Hrvatskoj obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak je regulirano je Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o porezu na dohodak.

U radu je objašnjeno povijesni razvoj kroz godine u RH, definicija poreza, njegove karakteristike i načela oporezivanja.

U Hrvatskoj postoji nekoliko izvora dohotka, a to je nesamostalni rad, samostalna djelatnost, imovina i imovinska prava, kapital i drugi dohodak. Porez na dohodak je dio nesamostalnog rada i potpuno se na njega oslanja.

Postoje i sudionici poreza na dohodak. Oni su: porezni obveznik poreza na dohodak, porezni rezident u Republici Hrvatskoj i fizička osoba (stranac) koja ostvaruje dohodak u Republici Hrvatskoj i plaća porez na dohodak po hrvatskim propisima je nerezident.

Dohotkom od nesamostalnog rada smatra se: nepostojanje nikakvog poslovnog rizika za zaposlenika, zaposlenik ulaže u poslovni proces samo svoj rad (fizički ili umni), poslodavac u pravilu određuje vrstu, mjesto i vrijeme rada, zaposlenik je obvezan raditi s određenim učinkom ali ne i određenim uspjehom, unaprijed se utvrđuje visina plaće koja je u pravilu vezana za radno vrijeme i dogovara se trajanje rada zaposlenika na određeno ili neodređeno vrijeme.

U radu je prikazan obračun plaće i promjene poreznih stopa od 2013. do 2024. godine. Kao primjer obračuna je uzet grad Zagreb i uzeti su primjeri plaće radnika koji nema uzdržavanog člana obitelji i radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana.

Prirez je službeno ukinut s prvim danom 2024. godine. Gradovi i općine su do prosinca 2023. godine mogli odlučiti o novim stopama poreza na dohodak kako bi nadomjestile prihode bez kojih ostaju zbog ukidanja prireza i to tako da niža stopa poreza na dohodak (20%) bude u rasponu od 15% do 23,6%, a viša stopa (30%) bude u rasponu od 25% do 35,4%. Niža stopa se plaća na poreznu osnovicu do 50.400 eura, a na iznose više od tog plaća se viša stopa.

Također je u radu prikazana usporedba oporezivanja dohotka na primjeru dviju država, Republike Hrvatske i Republike Slovenije te razlike u obračunu njihovih plaća tj. bruto plaće, osobnih odbitaka, porezne osnovice, doprinosa na plaću i neto plaće.

Konačni zaključak rada je da se oporezivanje dohotka u RH u promatranom razdoblju od 2013. do 2024. godine promijenilo zbog toga što se prirez ukinuo u siječnju 2024. godine. te su se porezne stope mijenjale. Neto plaća je svake godine sve više rasla kako su se porezne stope mijenjale.

Usporedba Slovenije sa RH, je takva što Slovenija ima veće neto plaće od RH bilo da se radilo o radnicima bez uzdržanih obitelji ili sa uzdržanim članovima obitelji. Slovenija ima organizirano drugačije mirovinsko i zdravstveno osiguranje nego što to ima RH.

POPIS LITERATURE

Popis knjiga:

1. Jelčić, B.: Javne financije, RRiFPlus, Zagreb, 2001
2. Jelčić, B.: Porezi opći dio, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011
3. Jurković, P.: Javne financije, Masmedia, Zagreb, 2002
4. Turković- Jarža Lucija i ostali: Obračun plaće nadoknada drugog dohotka uz prikaz u joppd Zagreb, 2015
5. Turković-Jarža Lucija: Oporezivanje plaća i povremenih dohotka, RRifPlus, Zagreb, 1999.

Zakoni, pravilnici i akti:

1. Zakon o radu (Nar. nov. br. 93/14, 127/17, 98/19,151/22).
2. Zakon o doprinosima (Nar. nov. br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13,41/14,143/14,115(16. 106/18, 23/23, 114/23).
3. Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23).
4. Pravilnik o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23).

Internetske stranice:

Ministarstvo financija, Porezna uprava, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx (12.7.2024)

Pricewaterhouse International Limited, dostupno na: <https://taxsummaries.pwc.com/slovenia/individual/other-taxes> (12.7.2024)

Večernji list, dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/slovincima-povecan-minimalac> (12.7.2024)

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS SLIKA

Slika 1. Odluka o davanju osobnog vozila za cjelodnevnu uporabu	35
Slika 2. JOPPD obrazac stranica A.....	38
Slika 3. JOPPD obrazac stranica B.....	41

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prikaz kretanja poreza na dohodak od 2000. do 2003. godine	4
Tablica 2. Osobni odbitci za djecu i druge uzdržavane članove obitelji od 1. siječnja 2024. godine.....	16
Tablica 3. prikaz utjecaja osobnog odbitka na neto plaću radnika	20
Tablica 4. stope i osnovice na koje se obračunavao porez na dohodak od 2013. do 2023. godine	21
Tablica 5. usporedba obračuna plaće radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu, u eurima	23
Tablica 6. usporedba obračuna plaće radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržavanog člana u godinama 2013., 2015., 2022. i 2024. u gradu Zagrebu, u eurima	24
Tablica 7. shema obračuna poreza na dohodak od nesamostalnog rada od 1.1.2024.....	28
Tablica 8. Utjecaj promjene načina oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada na neto plaće (Grad Karlovac niža stopa 20%, viša stopa 33%), u eurima.....	30
Tablica 9. obračun doprinosa poreza iz primitka u naravi	36
Tablica 10. Obračun plaće i primitka u naravi	37
Tablica 11. obračun poreza na dohodak radnika u Sloveniji koji nema uzdržanih članova obitelji	52
Tablica 12. Obračun plaće za radnika u Sloveniji koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržanog člana..	54
Tablica 13. usporedba obračuna plaće za radnika koji nema uzdržanih članova obitelji u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj.....	56
Tablica 14. Obračun plaće za radnika koji uzdržava jedno dijete i jednog uzdržanog člana	58

